مکاتب ابتدائیه‌نڭ ایکنچی سنه سنه مخصوص

قرائت ترکیه

ناشرلری :
ملا خیال‌الدین ابوصالح حسنکایف وحاجی احمد شاکر زاهدف

Дозволено цензурою С-Петербургъ 28 Декабря 1898г.
Типографія Б. Л. Домбровскаго въ Казани.

مکاتب ابتدائیه‌نڭ ایکنجی سنه‌سنه مخصوصدر

قرائت ترکیه

اخطار

جهان یوزنده هر بر مدنی قوملری اعتبار ایله باقار ایسه‌ك ایکی لسانه مالکدرلر . بری لسان عوام ودیگریده لسان ادبی در . لسان عوام عامه وجهلاء بیننده تعمیم اولندیغی کبی ، لسان ادبی‌ده خواص وعلماء وطالبلر بیننده تعمیم اولنه کلمکده در . بناءً علیه چوجقلرمزی لسان ادبی‌یه آز بر زمانده آشنا ایلامك قصدیله ابتدائیه‌نڭ ایکنجی سنه سنه اوقوله‌ق اوزره طبعنه اهتمام ایتدك . انڭ صوڭغی ادیبلرڭ اثار قلمه‌لری اولدیغندن غزته وسائر ادبی وفنی کتابلری زحمت چکمکسزین مطالعه‌یه مقتدر اوله‌جقلری شبهه‌سزدر . صبیان مکتبنده برقاچ سنه تحصیل ایدوبده دینی وسائر فنی وادبی کتابلر مطالعه سندن محروم قالسه شو محروملك کندینه دگل آتاباباسنه حتی عموم ملته سرایت ایدن بر مرضدر .

مجموعهٔ ابوصالح ملا خیال الدین الحسنی

Дозволено цензурою, С.-Петербургъ 28 Декабря 1898 г.
Типографія Б. Л. Домбровскаго, въ Казани.

بسم الله الرحمن الرحيم

اساس تربیه

اساس تربیه جناب حقدن قورقمق ' دائما سودیـگی وامر بیوردیغی شیلری یاپمق ' رحمتنی ایستیه‌رك سومدیگی ویاپمه دیدیگی ایشلری یاپمامق الله‌تعالی‌یه رجا وطلب دائره‌سندن اصلا دیشاری چیقمامق ودائما اطاعت وعبادت ایتمکدر .

جناب حقدن قورقمیان آدم معاذالله هردرلو عصیان وطغیانده بولنور .
آتا وباباسنه ' خواجه واستادینه وسائر بیوکلره اطاعت ایتمز .
لـکن اللهدن قورقان آدملرگ بعض اویغونسز حاللـری اولسه بیـله اصلاح اولنه بیلیرلر .

تعلیملر :

اساس تربیه نه‌دن عبارتدر ؟ عصیان وطغیانده کیملر بولنور ؟ عصیان وطغیان نه دیمکدر ؟ آنایه بابایه وبیوکلره کیملر اطاعت ایته‌زلر ؟ نه یولده آدملرگ حالی اصلاح اولنور ؟

اساس ـ تمل (نیگز)
رحمت ـ مرحمت ' آجیمه (وشفقت)
رجا - یالوارمق
طلب ـ ایسته‌مك
اطاعت ـ سوزدیکله‌مك ' دیغیان شیی' یاپمق

عبادت - قوللق ایتمك
عصیان - عاصی اولمق اطاعتسز اولمق
طغیان ـ آزغین اولمق . اطاعتسزلـکده حدی‌کچمك
معاذالله - اجبرکمون (صاقلامون)
نصب مامور ایتمك (بردرجه‌که قویمق)

علم وادب

۰-۰-۰-۰-۰

دنیا وآخرتده انسانی معزز ومشرف ایدن وآلچاقلقدن ، سفیللکدن وجاهللکدن قورتاروب ، نورمعرفت وطریق سعادته یتشدیرن آنچق علم وادبدر . انسانک قدر وشرفنی آرتیران درت شیدر : برنجیسی ادب ؛ ایکنجیسی علم ، اوچنجیسی صداقت ، دردنجیسی امانتی صیانتدر .

برکون مأمون خلیفه حضرتلری کامل ادبله سوز سویلین برچوجغه سن کیمک مخدومیسک ؟ دیه سؤال ایدنچه پدرم ادبدر . جوابنی آلهرق غایت ممنون اولمش ونه گوزل پدرگز وار ایمتر دیه تحسین ایتمشدر .

ادبی اولمیان عاقل وعملی بولنمیان عالم ، شجاعتلی ، فقط سلاحسز عسکره بکزر . بونک ایچون انسان دائما علم وادب تحصیلنه چالشملیدر . ادب علمك عملیدر . علم بر آغاج ، ادبده آنك ثمره سیدر . ادبسز عالم ، میوه‌سز آغاج کبیدر .

ایشته بورالرینی بیلوب هرکس علمیله عامل اولملی‌که دنیا وآخرتده عزیز وشریف اولسون .

تعلیملر :

علم وادب انسانی نه یاپار ؟ انسانک قدروشرفنی آرتیران قاچ شیدر ؟ . مأمون خلیفه نصل چوجغه راست کلدی ؟ ـ نه صوردی ؟ ـ صکره پادشاه نه دیدی ؟ ادبی وعملی اولمیان عاقل وعالم نه‌یه بکزر ؟ ـ علمك عملی نه‌در ؟ علم بر آغاج اولسه میوه‌سی نه اولور ؟

معزز ــ عزیز ، مبارك
مشرف ــ شرفلی (قدرلی)
نور ـ ایشیق ، ضیا . معرفت ــ بیلمکلك
طریق یول
سعادات ــ دائما ایی وخوش حالده اولمق
قدر ـ دگو ، قیمت
صداقت ــ طوغریلقله ایش کورمك
سلاح ـ قورال ملتق قلنج کبی
تحصیل ــ اوکنمك ، حاصل ایتمك ؛ قازانمق
ثمره ــ میوه (یمش)
عامل ـ ایشلیجی بیلدیکنی یاپان هرکس ـ هرکم .

صیانت ــ ایی صاقلامق
خلیفه ــ اسلام پادشاهلرینك ، ال بیوکلرندن هربری پیغمبر وکیلی
مخدومیسنك ــ اوغلیسك ممنون ــ خوشلانمق (سوینمك)
تحسین ــ بکنمك (خوش کورمك)
عملی ـ ایشلنیلن شی
شجاعتلی ــ یکیت (بهادرلیق .)
چالیشمق ـ اجتهاد ایتمك
شریف ـ شرفلی وعزتلو
قیمت حقیقیة ــ اصل دگری (چین قمتی)
ایی = اعلا ـ یخشی وگوزله

انسانك قيمتِ حقيقه سی

انسانك حقيقى دگرى ؛ آز چوق علمى وعملى ايله بيلينير .
يعنى انسانك بيلديگى شيلردن وايى عمللرندن دهااعلا بر دگرى يوقدر .
علمى وعملى نه مرتبه ايسه دگرى ده اوقدردر .
ايشته انسانك حقيقى دگرى بووجه ايله بيلنه جكندن دائما علمنى ، ادبنى آرتيرمغه چالشمليدر .

ضروب وامثال

عقللى وتجربه گورمش آدملرك انسانه گوزل گوزل نصيحتلر ويرن ، واخلاق وادبه ياردیمی اولان بعض سوزلری واردركه ، آنلره ضروب وامثال ، وياخود آتالرسوزی دينور . بونلردن برقاچى بوراده ده يازلمشدر :

آت بيننك ، قليج قوشانانك ايش بجره نك .
آت چالندقدن صكره آخورك قپوسنى قاپار .
انسان آرقداشندن آزار .
آدم آدمه لازم اولور .
آدم آدمى بركره آلداده بيلير .
آدم اودركه اقرارندن دونميه .
آدم يا كبله يا كبله عالم اولور .
مال انسانى زنگين ايتمز ، اداره لازم .
مال ايله انسان ، انسان اولماز .

مرامك الندن برشى قورتلمز .
ناموس انسانك قانى بهاسيدر .
از طمع چوق زيان كتيرر .
آقشامك ايشنى صباحه براقمه .
اتمكى قاتغنه دنك ايدن آچ قالمز .
ايللك ايكى باشدن اولمليدر .
باباباياگيسى ايله آدم ، آدم اولمز
فقيرلك عيب دگل ، تنبللك عيبدر .
قارنجه دن عبرت آل بازدن قيشى قارشيلر .

تجربه - گورمش چوق شيلر دنه مش
رارندن - ويرديكى سوزدن :

متانت

متانت ، انسان رأینده وسوزنده ثبات ، ایشنده دوام وکافهٔ احوالده صبر ایتمکدر . متانتی اولمیان آدم فائده‌لی بر ایشه باشلامش واوایشك همان صوڭنه‌یاقلاشمش اولسه‌بیله، یا کندی‌کندینه کوچلك کورسه‌ویادیگری طرفندن بر آزدوچلك کوسترلسه‌گری‌چکلیر .

یعنی بریسی « بوایشده‌شومحذوروار ، بوقصور » واردیه‌رك آنی‌شبهه‌ده براقسه درحال‌تلاشه‌دوشه‌رك اوایشدن گری‌طورور .

حالبوکه عالمده اڭ ایی وموافق‌ظن‌اولنان‌قرارلرك‌بیله آر انلدیغی حالده بعض‌محذورلری بولنه‌بیلیر . بونك ایچون هرایشك وقت‌وحاله‌گوره‌ایی وفناجهتلرینی گوزلجه موازنه ایتدکدن صکره هانگیسی اهون واحسن‌ایسه آنی‌قبول‌ایتمك‌بوشیده‌تصادف‌اولنان‌کوچلکاره‌غلبه‌ایده‌رك ایسته‌نیلدیگی کبی مرامه واصل اولنور .

بونك ایچون ایسه‌متانت قلبیه‌لازمدر . متانت، عنادوتعصب درجه‌سنده اولمامق‌شرطیله هرایشده موفقیتی‌موجبدر .

تعلیملر :

متانت‌نه‌یه‌دیرلر ؟ متانتی‌اولان‌نه یاپملیدر ؟ ـ متانت نه ایشه‌یرار ـ متانتك مقبولی نصل اولور ؟ متانت‌نه‌یی موجبدر ؟

خود بینلك

انسان نفسنی بگنوب سائرینی آشاغی طوتمسی ، کندیسنی عقللی‌وبشقه سنی‌عقلسزودیوانه‌یرینه‌قویمسی ، هرایی‌شیئی کندیسنه‌وفناسنی‌بشقه‌سنه

ثبات - برایش ویاسوزده قوی ودواملی اولمق (توبلی بولمق)
کافهٔ احوالده - هرحالده
متانت - قوی یورکلی اولمق .
رای برشی حقنده برفکر مخصوص بیان ایدش
محذور - عذر ، قصور (کیمچلك)

موازنه - طارتمق اولچامك
احسن - اك ایی (یخشی)
تصادف - راست (توغرو) کلمك
غلبه - یکمك واصل - ایرشمك .
تلاش - ایساب وتردد یتمك

لایق گورمسیدبی اویغونسزحالله خودبینلك دیرلر • بومقوله آدملر دائما کندی قصورلرینی ایبلك وکامللك صایدقلری حالده بشقه‌لری‌نك جزئی قصورلرینی بولسه‌لر، درحال عیبلرلر . بویله آدملر انسانلر بیننده منفور اولورلر وبوحاللك‌پك‌چوق مضرتنی کوررلر • بویولده اولان آدم اصلاح اولنه‌مز . زیرا قصورینی اصلا گورمز ، گوروب اخطار ایدن اولسه‌ده اینانمز • ایشته‌چرکین‌وکوتوخویا گ‌اڭ فناسی‌بودر . برانسانده بوخویڭ اثری گورنه‌گه باشلاینجه هما دفـع چاره‌سنه باقملـی وبویـله آدملرله الفت ایتمامليدر •

تعلیملر :

خودبینلك نه یه دیرلر خودبینلر نه‌لر یاپارلر ؟ خودبینلرڭ صوڭی نه اولور ؟ منفور نه‌دیمکدر ؟ خودبینلـکدن قورتلمه‌نك چاره‌سی نه‌در ؟

کذب وافترا

کذب وافترا اخلاق بوزوقلغندن ایلری کلیر • پك فناخویدر • بوخویده اولان آدملر هرکس حقنده‌درلودرلوسوزلر سویلرلر •

کذب ایله افترانك شوفرقی واردرکه کاذب چوق دفعه کندی ایشنده افتراجی ایسه‌سائرلری حقنده بیڭ درلویالان سویلر • بویله آدملر خلقك ناموس واعتبارینه ، کسب‌وکارینه طوقنه جقلری جهتله بین الناس منفور وپك‌چوق متضرر اولورلر • هم‌ده افترالری میدانه چیقارسه قانوناً مفتری جزاسی‌ده چکرلر • بونـك ایچون بوآبـی فناخویلردن غـایت صـاقنملی وبومقوله آدملردن اوزاق طورملیدر .

منفور - اعتبارسز سویلمز وخوشلانلمز آدم
مضرتنی - ضررلرینی
الفت - قونوشمق ، کورشمك
کذب - یالان یالانجیلق .

افترا - بشقه برکمسه‌یه یالایابماق
کاذب - یالانجی چرکین وکوتو - فنا (نچار)
کسب وکار - قازانج طرشوب تابو
فنا نچار ایی یخشی

میوه‌لی آغاجلر ه‌طاش آتان چوق اولدیغی کبی اکثر یاخیرات ' حسنات ' کمالات صاحبنه فنالق اسنادایدنلر چوق بولنور • بوننك ایچون بویله مفتریلرك افترا اسنه سببیت ویره‌جك حال وموقعده بولنماملیدر • زیرابرشینك افترا اولدیغی میدانده اولسه‌بیله پك چوقلری کورکورینه اینانیرلر •

تعلیملر :

کذب وافترانه‌دیمکدر ؟ نه‌دن ایلری کلیر ؟ کذب ایله افترانك فرقی نه در بویله آدملر نیچون منفور اولورلر ؟ بوبابده‌نه تدبیرده بولنملی ؟ افترا جیلغی میدانه چیقنجه‌نه‌اولور ؟

ریاضت پرهیزکارلق

ریاضیه ؛ هرشینك افراطندن ' یعنی چوغندن صاقنمقدر • مثلاچوق ییوب ایچمامك ' سفاهت درجه‌سنده ذوق وصفا ایتمامکدر . بونلرك ضدی ایسه غایت فنا ودینجه‌حرامدر . ریاضت؛ طمعدن وخسیسلکدن ایلری کلمز ایسه پك بیوك بر فضیلتدر . فنا آرزولرینی یگن آدم هرشیده حداعتدالی آشماز . یونان حکماسندن سقراط غایت پرهیزکار اولدیغی گبی شاکرداننه وخلقه دخی بوفضیلتی توصیه ایلردی . ودائما انسانلرك پك چوغی ییوب ایچمك ایچون یاشامق ایسترلر بن ایسه یاشامق ایچون ییوب ایچمك ایسترم دیر ایدی وقتیله ماکدونیا حکمداری اولان مشهور بیوك اسکندر اردوسیله برگون صوسز وقوراق بر محله راست گلدی . عسکرك مشار الیه وکرك کندیلری ایچون صو آرامغه باشلادیلر . نهایت بر قیانك ایچنده جزئی بر مقدار صو

بین الناس ـ خلق آراسنده .
متضرر ضررلی . مفتری افتراجی
مقوله بویله ' بوکبی . خیرات ـ خیرلی ایشلر
حسنات ـ ایلیکلر . کور ـ صوقر .

کمالات ـ انسانی کامل ایدن شیلر .
اسناد برسوز ویا ایشی بشقه سنك اوزرینه آتمق
سفاهت اولچیدن ولزومندن زیاده ذوقه دوشمك
جیکمك یوکلامك وکوترمك

فضیلت ـ بیوك ایلك . آرقه ـ آرت
حداعتدال ـ نه جوق ' نه آزاورته درجه‌ده .
پرهیزکار ـ جوق شی یمیان . توصیه ـ اصمارلاماق .
ماکدونیا ـ شمدیکی سلانیك ولایتی طرفلری .

حکمدار ـ بادشاه ' ایمپراطور ' قرال کبی برملکه حکم ایدن ذات .
مشارالیه یوقاریده یعنی اولجه اسمی سویلنیلان (بیوك ذاتلر حقنده) .

بولدیلر ، حکمدارلارینه گوتوردیلر . اسکندر ایسه یقینده برصو بولنه بیلهچگنی ، وبناءعلیه عسکر ایله ایچهجکنی سویلهیهرك گتیردکلری صویی یره دوکدی • مشارالیهنك بوحرکتی اردوخلقنی غیرته کیترهرك صو بولنچهیه قدر آرقهسندن گیتدیلر •

تعلیملر

ریاضت نه دیمکدر؟ نصل اولمالیدر ؟ ریاضت حقنده سقراط نه دیمشدر؟ اسکندر کیم ایدی ؟ ماکدونیا نرهسیدر ؟ اسکندر نهیه راست کلدی ؟ صویی کیملر ارادی ؟ نرهده صوبولدیلر؟ کیمهگوتوردیلر ؟ اسکندر صویی نه یاپدی ؟ عسکره نه یاپدی ؟

عکس صدا و مقابله بالمثل

عکس صدانك نه اولدیغنی بیلمهین بر چوجق بر کون قیره چیقار . سوینچندن هو ! هو ! دیه باغیرنجه قارشی طرفدن کندی سسی کبی بر سس ایشیدر . سسنك گلدیگی یرده کندیسی گبی بر بشقه چوجق وار ظن ایدر . سن کیمسك دیه باغیرر . قارشیدن ده عین صدایی ایشیدر بوکا گوجنهرك سن ولیمیسك ؟ دیه حایقیرر • قارشیدن بوسوزك طبقیسنی ایشتدیکندن چوق حدتلنهرك انسانك قابنی قیرهجق وناموسنه طوقنهجق بر طاقم (برنچه) سوزلر سویلر . حاصلی هر نه سویلهش ایسه قارشیدن عین وجه ایله مقابله اولندیغندن نهایت دشمننی بولوب اوچ آلرق اوزره اطرافی طولاشمغه باشلار . فقط وجودی اولمیان دشمننی بولهمیهجه اوینه کیدرب بو حالی والدهسنه نقل ایدر • والدهسی ایشی آکلایوب اوغلم بوحالك کندی قباحتکی

عکس صدا - سك (نوشنك) کیرویه کلمسی .
مقابله بالمثل - برشیئهقارشیلغی ، یعنی طبقیسنی یاپمق (قاره قارشی) طولامق - آیلانمك .

حدتلنهرك قیزارق . والده - آنا .
بالطبع - طبیعی اولهرق ، البته ، حالیله .
صدا - سس تاوش .

میدانه

میدانه قوییورسك ' زیرا ایشتمش اولدیغك سوزلر هپ سنك سویلمش اولدیغك سوزلردر. بوکا عکس صدا دیرلر. هر نه سویلەسك نه درلوسس چیقارسەك ' عکس ایدر . یعنی کری دونرسکا گلیر . اگر تربیەلی سوزلر سویلمش اولیدك بالطبع ینه تربیەلی سوزلر ایشیدەجك ایدك دیر . بونك کبی بزدخی هرکسله نه یولدە معامله ایدر ونه درلو حال وحرکتده بولنور ایسەك آنلرده بزه عین صورتده معامله ومقابله ایدرلر. بر خلقه ایی معامله ایدر وخاطرلرینی خوش ایتمگه چالیشیر ایسەك ' آنلر طرفندن ده اویلەجه معامله گورەجکمزده شبهه یوقدر . ایشته بوکا مقابله بالمثل دیرلر . انسان کیمسەدن کندیسنه جزئی بر ضرر کلمسنی ویا فنا معامله گورمسنی ایستەمدیکی حالده ' کندیسی دخی هیچ برکمسەیه ضرر ویرمامليدر . بعض کره ایی معاملەیه مقابل سائرلری طرفندن فنا معامله اولنسه ' بیلەینه تحمل ایدوب کملك خصوصنده مقابله بالمثل ایتمامليدر .

الحاصل انسان بورالرینی وهرکسك مرامنی بیلەرك ممکن اولدیغی قدر خشنود ایتمکه چالشملیدر. ایشته بورالرینی بیلوب آکلایان چوجقلر ویبوکلر بد معاملەدن نفرت ' وایی معاملەده بولنمغه غیرت ایتملیدرلر .

تعلیملر

عکس صدا نه یه دیرلر؟ مقابله بالمثل نه دیمکدر؟ قیره چیقان کیم ایدی؟ چوجق نه ایشتمش؟ نیچون سن کیمسك دیه باغیرمشدر؟ چوجق کیمه صایقرمشدر؟ اطرافی نیچون طولاشدی؟ بو حالی کیمه آکلاتدی والدەسی نه دیدی؟ چوجغك صداسنه بکزر صدا چیقاران کیم ایدی؟

مقابل — قارشی ' بدل المثل

کملك — کوتورلك (تجاوز)

بد — کوتی فنا .

نفرت — خوشلانماق ' قاچمق ' کری چکمك

امثال حکمیه

برچوق حصه آلنه‌جق سوزلر واردرکه بونلره امثال دیرلر . انسان بونلری اونوتمزوهرحال وحرکتنی آنلره اویدیررایسه مستفید اولور . ایشته آتیده گیلر بوقبیلدندرلر :

١ ـ حکمتڭ ابتداسی الله قورقوسیدر .

٢ ـ قلبڭك راحت اولمسینی ایسترایسه‌ڭ وجدانڭی پاك طوت .

٣ ـ جناب حقك هرشیء كورديگنه ایمانی اولان آدم نه گیزلی ، نه آشکاره گناه ایشلمز .

٤ ـ سن محتاج اولانلره یاردیم ایلکه الله ده سڭا یاردیمچی اولسون .

٥ ـ سن سڭا یاردیم ایت الله ده سڭا یاردیم ایتسون .

٦ ـ تنبل آدم بادم یمك ایستر اما قبوغنی قیرمق زحمتندن قاچار .

٧ ـ بوگون گوره‌بیله‌جگڭ ایشی یارینه (ایرته‌گه) براقمه . زیرا اوله‌ش اوله‌جقدن ایيدر .

٨ ـ ایشلبن دمیر پارلار . ایشلمین دمیر ایسه پاسلانیر .

٩ ـ میدانه گلمسی ممکن اولان ایشلرده صبروثبات موفقیتی تأمین ایدر .

١٠ ـ باغچه‌یی صولامق ایچون یاغمور بکلمه .

١١ ـ تنبللك ایله ایشسزلك فقروضرورت قپوسنك آناختاریدر (آچقچیدر)

١٢ ـ جواهرك قیمتی واردر امانصیحتنك قیمتی اوله‌مز .

١٣ ـ انسان بیلمدیگی شیلری صورمقدن چکنما ملیدر .

مستفید ـ فائده گوریجی حکمت چوق بیلکیجنك .

پارلار ـ یالترار .

وجدان ـ بر حس داخلی وباطنی درکه انسان آننك واسیطه‌سیله ایی ویا خود فنا

برشی یاپمش اولدیغنه قلبا قناعت حاصل ایدر یعنی یورکی آکا گوره شهادت ایلر .

پاسلانیر ـ توتیغر کوکارور

۱۴ ـ بیلمامك عیب دگلدر امابیلمامك ایسته مامك عیبدر .

۱۵ ـ برشیئی ایچه آڭلایوب دیڭله‌مكسزین حكم ایتماملیدر .

۱۶ ـ بیچاق یاره سی كچر اما ناموس قاره سی كچمز .

۱۷ ـ حدّت وشدّت حالنده نه حكم ایت ' نه مجازات !

زیرا حدّت زماننده عقل اولماز اوقكه ایله قالغان زیان ایله اوطورر .

۱۸ ـ حدّت طاتلیدر اما ثمره سی آجیدر . نصیحت آجیدر امامیوه سی طاتلیدر .

۱۹ ـ بشقه‌لرینك چكدكلری مشقته دقتله باقار ایسه‌ك سنڭكنی خفیف بولورسك .

۲۰ ـ انسان نه فقره‌الی ایچون حقیر اولملی ' نه زنگینلگی ایچون مغرور .

۲۱ ـ اویقوویمك صڭره یه براقیله بیلیر اما فرصتدن استفاده صكره یه براقیله مز .

۲۲ ـ انسان مسرف اولمزسه پاره‌لر چابوق بریگیر .

۲۳ ـ یالگز عبادتله جنته گیرلمز ' سلامت قلب لازم .

۲۴ ـ باشلانمش ایش یاری اولمش كبیدر .

۲۵ ـ انسان بتیره‌بیله جگی ایشی اوزرینه آلما مالیدر .

۲۶ ـ بشقه‌سنك سفره سنه گوز دیكن چوق كره آچ قالمغی گوزینه آلمالیدر .

۲۷ ـ برشیئك قیمتی ' اوشی الدن كیتدكدن صڭره بیلنیر .

۲۸ ـ جفانی چكمین آدم صفانك قدرینی بیلمز .

موفقیت ـ بر اشیك اوسته سندن كلمكلك برایشی باشقه چیقارمق .

تأمین امین برحاله قویمق ' یعنی برشیئك ایلریده اوله جغنه اییجه قانع اولمق ' ایناممق .

ضرورت یوقسللق ' جواهر الماس ' یاقوت ' زمرد كبی الك قیمتلی طاشلر .

حكم وجدانا ' عقلا ' فكرا ' ر شیئه شویله یاخود بویله‌در دیمك .

شدت - سرتلك ' مرت حویلیق (یكللیك)

مجازات - جزا ویرمك جزالندیرمق .

ثمره‌سی میوه‌سی . مشقت بیوك وكوچك زحمتلر .

حقیر اعتبارسز ' آشاغی .

مغرور غرورلی كوه‌نور .

مسرف - جوش یره صرف ایدن .

سلامت قلب ـ یورك طوغریلغی .

جفا - اذیت ' صیقنتی (مشقت كورمك).

صفره - آشیاولیق . چیكمك ـ كوترمك .

كوه زه لك

برشيئ سويله زدن اوّل چوق دوشون •

يونان حكماسندن زه نون برگوه زه يه ديمش كه : الله انسانه ايكي قولاق
بر آغز ويرمشدر . بوده ايكي ديگله يوب برسويلمك ايچوندر •

آز سويلمك

فرانسه قراللرندن بشنچي (شارل) ه حكيم عنواني ويرلمش ايدي .
مشاراليهك قونشمه سي اوقدر لطيف ايدي كه ايشيدنلر حيران اولورلردي ،
باخصوص شايان دقت وعبرت دركه آز سويله گي عادت ايدنمش ايدي ،
بركون مجلسنده بولنانلرگ يكيديگرينه طلاقت لسان شايان غبطه بركمالدر ،
ديدكلريني ايشيده رك اوت آيي فقط سكوت ده آندن آشاغي قالمز جوابني
ويرمشدر .

اوقومق آرزوسي

آدمك حيوانيتي يمكله ، انسانيتي اوقومقله قائمدر (كمال بك)
آوروپايك آزبرمدت ظرفنده ترقي ايتمشدر •
بونك سببي اوروپاليلرگ معارفه اولان رغبتلريدر •
آوروپاده تحصيل علم يالـگز مكتبلره مخصوص دگلدر •
خواجه سز اولهرق كندي سعي وغيرتلريله پك چوق شيلر اوگـره نيرلر .
مشاهير حكمادن (بوفون) ه , بوقدر معلوماتي نصل تحصيل ايتدك ؟ ،
ديه صورمشلر ,, بردوزي يه چالشمق واوزون مدت تجربه اردن صكره
ادمان وملكه حاصل ايتمكله " ديمش •

حكيم - اينجه ودرين شيلر بيلن يعني چوق عقللي وبيلـكيچ آدم
عنوان - شهرت رتبه ومأموريته كوره ويريلن اسم ولقب .
حيران - برشيئك كوزللكنه ويا ابيلكنه شاشمق .
شايان دقت - دقته لايق ، باقيشان شئ .

عبرت - اورناك آلنه جق شي .
طلاقت لسان - ايي وپارلاق سوز سويلمك .
غبطه - بشقه سنده بولنان بر ايبلك كندي يمنده ده بولنمسني ارزو ايديش .
سكوت - صوصمق . رغبت - ايستك ، آرزو .
سعي وغيرت - چالشوب چبالامق .

ينه مشاهير حكمادن (نوتون) ه قوانين طبيعيه يى نصل بولدك ؟ ديه صورمشلر • دائما دقتله آثاداثر مطالعه وملاحظه ده بولنه رق جوابنى ويرمش • انگليز حكماسندن مشهور (پتك) هنوز ايكى اوچ ياشنده ايكن اوقومق ويازمق ، طقوز ياشنه وارنجه يه قدر طقوزلسان اوگرنديگى وعلم حسابى مكمل صورتده بيلديگى روايات تاريخيه دندر • بوذات بيودكده مرامك النك برشى قورتلمز • مألندن اولان « بر آدمك ياپديغنى هر آدمده بيلير » سوزينى كنديسنه برمبدأ اتخاذ ايدوب كيم نه ياپارسه كنديسى ده ياپمغه چاليشيردى • كيمسه كنديسنى بوسودادن وازكچيره مزدى ايشته بوسايه ده هرفنده عصرينك فريدى اولدى •

اون سكزنجى عصرك مشاهير حكماسندن (بوئرهاو) قرق ياشندن صكره علم طبابت تحصيلنه مراق ايدوب آزمدت ظرفنده مكمل صورتده اوگرندى • شويله كه : عصرنده بولنان بالجمله طبيبلره تفوق ايتدى وبوعلمده پك چوق اصلاحات اجرا ايلدى •

بوذات حكيملك اوگرنمكه باشلاديغى وقت برطاقم جاهلر ايله احباسندن بعضلرى (بوئرها و) قرقندن صكره حكيم اوله چق اما اميغا كه بزى تداوى ايدميه جك ، زيرا اووقته قدر كيم اولور ؟ كيم قالير ؟ ديه رك كنديسنى تعريضه آلبرلردى ، لكن آزمدت ظرفندن اويله بر حكيم اولدى كه جمله سنى

ادمان - ذهن آلشيقلغى يعنى برشيئه چوق دوام ايتمكدن روايت - برشيئك آغزدن آغزه نقل وحكايه اولنمسى •

حاصل اولان آليشقانليق • | مبداء باشلانغچ ، ابتداء •

ملكه - بر شيئك اجراسنده حاصل اولان اليشقانلق | اتخاذ - ايدنمك (توتمق وتوتونمق).

(عادتلنمك). | فريد - براشى دها بولنميوب تك اولان •

قوانين طبيعيه - طبيعتك قانون وقاعده لرى كه مشيئت الهيه طبابت حكيملك . طبيبلر حكيملر (دوقتورلر)

ايله انسان وحيوانلرك طوغوب بيومسى ، اوتلرك بتمسى تفوق - بشقه لرندن اوستون وبيوكسك اولمق .

سولرك بوغواولرق هوايه چيقوب قار وياغمور حالنده اصلاحات - برشيئى اولكى حالندن دها ايى برحاله قويمق

تكرار يره اينمسى ، كرهء ارض وآى وسائر ييلديزلرك تداوى - خسته يه دوا (دارو) ايتمك ، وعلاج ايتمك .

منتظما دونوب حركت ايتمكلرى وكيجه كوندز اولمسى تعريض قپالى واورتولى سوزلر سويلمك ، واويله سوزلر ايله

وسائر بوكبى حاللرهب اوقاعده وقانونه تابعدر • بركيمسه يى ذوقه اكوب اكلنمك .

مطالعه - بوشيئى اكلامق ايچون دائما اكاباقوب دوشنمك من مخصوص بللى برياش .

ملاحظه - ذهن صرف ايدوب دوشنمك .

حیرتده براقدی تحصیلك برسن مخصوصی اولمادیغنی فعلاً اثبات ایلدی . کندیسنی تعریضه آلان احباسندن چوغنی دوچار اولدقلری خسته لکلردن قورتاردی . بونك اوزرینه احباسی بولندقلری یرلردن طولای کندیلرینی بختیار عد ایدرلر ایدی ایشته علوم وفنون وصنایعك کی ترقیلرینی کوروب ده حیران اولدیغمز آوروپالیلر هپ بو اوقومق آرزوسیله سعی وغیرتلری سایه سنده ترقیات ومدنیتك شو شمدیکی درجه سنه واصل اولمشلردر .

علوم وفنون وصنایع سایه سنده درکه بونجه کشفیات ومخترعات جدیده وجوده کلمشدر . اوّلا کوزلرمزك اوکنده برهوا اولان وبوش برشی ظن اولنان بخارده بیکلرجه آت قوتی اولدیغی کشف اولنوب هرکسی حیرتده براقدی . بوغو بوقاولابعض صنعتلرده قوللانیلوب صکره لری واپور ایجاد ایدلدی بو سایه ده آیلرجه محتاج اولان یولجیلقلار برقاچ کون ظرفنده اجرا اولنمغه باشلادی . کیده کیده بتون فابریقه لره ادخال اولنه رق بیکلرجه آدمه محتاج اولان ایشلر بو سایه ده برقاچ آدمله ایفا اولنمغه باشلادی . دها صکره لر تیمور یوللر احداث اولنوب ایشلدیکی یرلری فیض وبرکتله طولدردی .

صکره معدن کوموری کشف اولنوب آندن هواغازی چیقارلدی . بو سایه ده اویله بر ایشیغه صاحب اولدق که پای تخت وبیوك

فعلاً — بر ایش وبر شیئی قوه ده براقمیوب یعنی موز ونیت ایله دکل ٬ یلیه رق میدانه کیترمك .
احبادوستلی . بختیار بختی وطالعی یاور اولان .
علوم — علملر ٬ بر موضوعه متعلق اوله رق بیله جك واوکره نیله جك شیلر .
فنون — فنلر ٬ علمه باغلی وانکله حاصل اولن صنعتلر .
ترقی — برایشده ایلرولمك ٬ یوکسلمك (آلغه کتمك) .
ترقیات ترقیلر ٬ ایلری وآلغه کیدیشلر .
مدنیت شهرلیلك ٬ تربیه لی ومعلوماتلی اولمق (آبراز اوی
کشفیات - اوّلدن بیلنمدیکی حالن یکیدن بولنوب میدانه چیقارلان شیلر .

مخترعات - اوّلدن وجودی اولمدیغی حالده ایجاد ایدیلن ٬ صنعتلر ٬ هنرلر ٬ معرفتلر .
جدیده - یکی (مؤنثه مخصوص) .
برهوا - معنوایه طوغری چیقان .
بخار - صوبك ایصتمسیدن ٬ قاینامسندن حاصل اولان بوغو (بوو) .
فابریقه - ماکنه لر واسطه سیله کاینلی شیلر یاپلان محل .
ایفا - برایشی بجرمك ٬ بترمك .
احداث - یکی شیلر چیقاروب میدانه کتورمك .
معدن - التون کموش ٬ باقر ٬ دمیرکبی طپراق آلتندن چیقلریلن شیلرك بولندیغی محل .

شهرلرك سوقاقلرینی وبعض بنالرینی کیجه‌لری عادتا کوندوزه تحویل ایتمشدر . اوّلده یاقدیغمز صولی غازایسه یرلردن چیقان صوگوزلری گبی منبعلردن چیقاریلیر .

صکره فوطوغراق وطوغریسی فوطوغرافیا یعنی ترسیم ضیائی دینلن صنعت عجیبه کشف اولنوب اک ماهر رساملرك گونلرجه ، آیلرجه چالشوب عیننی یاپه مدقلری رسملر بوسایه‌ده برایکی دقیقه‌ده یاپلمغه باشلادی .

دها صکره (الکتریق) دینلن قوهٔ غریبه کشف اولنوب بوسایه‌ده نه‌قدر هنرلی ، معرفتلی برشکل ورسم اولسه درحال عینی عیننه هردرلو معدن اوزرینه چیقاریله بیلیورکه بوکا (غالوا نیزما) دیرلر .

بوندن صکره بوالکتریق قوّتیله دنیانك براوجندن اوبراوجنه نقل خبر وحوادث ایدن تلغراف ایجاد ایدلدی‌که تللر واسطه‌سیله صورت غریبه وسرعت عجیبه‌ده طاغلری ، دگزلری آشه‌رق آنیده نقل حوادث ایدیبور .

بوندن بشقه الکتریق سائر چوق شیلرده قوللانلدیغی گبی کیم بیلیر دهانه ایشلرمزه‌ده یرایه جقدر .

موسقوه ، استانبول ، لوندره ، پارس سرگیٔ عمومی لرینه قونیلان انواع معمولات صناعیه‌یی نظر حیرتله گورنلر علوم وفنون وصنایع سایه‌سنده دنیاده نه گبی شیلر ایجاد ایدلمش اولدیغنی ودهانه‌لر وجوده گله‌بیله جکنی تسلیم وتصدیق ایدرلر .

تحویل ـ برشیئی بشقه برصورت وحاله قویمق .

فوطوغرافیا ـ ضیانك تاثیری بونك ایچون یاپلمش اولان برآلتك یاردمی ایله معدن لوحه ، کاغد ، ویاجام اوزرینه برشیئك رسمنی چیقارمق وبوچیقاریلان رسم .

عجیبه ـ گورلمامش ، شاشیله‌جق شی .

ماهر ـ درایش وصنعتی تمامیله بیلوب اوکرنمش بولنان غایت استاد اولان .

رسام ـ رسم یاپان صنعتکار .

الکتریق ـ برجسمك بعض احوالن اطرافنده‌کی ضعیف جسملری کندینه چکمك خاصه سی که هرجسمده آز چوق بولنور

قوهٔ غریبه ـ شاشیله‌جق برقوت .

حوادث ـ حادثه‌لر . یعنی یکی ظهور ایدن خبرلر .

سرگیٔ عمومی ـ هردولت اهالیسنك هنرلی وصنعتلی واوسته لقلی اوله‌رق یاپمش اولدقلری شیلرك نمونه‌سنی عالمه گوسترمك ایچون آچیلان محللر ، بیوك بنالر .

صنایع ـ صنعتلر (هنرلر) .

مذكورسر گيلرى وقتيله تماشا ايدنلرك بعض شيلر مستثنا اولديغى حالده غرب ايله شرق معمولات ومصنوعاتى بيننده بر فرق عظيم وترقى گوره جكلرى شبهه سزدر ·

برچوق صنعتلرك ممالك شرقيه‌دن غربه كچمش اولديغى تاريخجه مثبت ايكن غرب اهاليسنك صنايعچه گوريلن بوترقيلرينك سببى نه‌در ؟ شبهه يوق كه آنلرك تحصيل هنرومعارفه بزدن زياده رغبت وغيرت ايتملريدر · بناء عليه بزده علوم وفنون تحصيلنه آنلركبى چاليشه‌لم غيرت ايده لم :

فرانسه مشاهير ادباسندن (بوسوئيه) چالشقانلق خصوصنده برمثال مشهوردر · بوذات گوندزلرى دقيقه ضايع ايتميه‌رك چالشدقدن صكره كيجه‌لرى درت ساعتدن زياده اويومزايدى · بوسايه‌ده يك چوق معلومات كسب ايدوب خيلى ده مهم اثرلر براقمشدر ·

آوروپاده اوقومق آرزوسى يالگز ارككلرده دگل قادينلرده دخى موجوداولوب ايچلرنده كتاب تأليف ايدن چوق قادينلرده ظهور ايتمشدر ·

فرانسه‌ده اوقومق آرزوسيله مشهور (صونى) نام برقيزك كوچك ياشندن برى اودرجه اوقومغه هوسى وارايمش كه بركتابى تماميله اوقويوب بترمدكجه الندن براقمزايمش · مزبوره هنوزاون اوچ اون درت ياشنده ايكن النه كچن برتاريخ هندسه كتابنده معلسى مشهور (آرشميد) ك ترجمهء حالنى اوقور . بونده حكيم مشار اليهك هندسه‌جه اولان مراقنى گوروب كنديسى ده علم مذكورك تحصيلى مراقنه دوشر . پدرينك كتبخانه سندن براسكى علم

معمولات ـ كندى كنديه حاصل اولميوب ال وياخود ماكنه واسطه‌سيله ياپيلان وايشلنيلان شيلر ·

صناعيه ـ صنعته دائره ·

تماشا ـ سيرايتمك باقمق ·

غرب ـ گونشك باتديغى سمت باطرطرفى ، گون باطيسى واوطرفه دوشن مملكتلر ·

شرق ـ گونشك طوغديغى سمت ؛ واوسمته دوشن مملكتلر ·

مصنوعات (صنعت ايله) ياپلمش اولان شيلر ·

عظيم ـ بيوك مثبت) اثبات اولنمش ·

محضا ـ يالكز ، آنجق ·

كسب ـ قازانمق ، اله كيترمك ·

حساب وهندسه کتابی بولور . کمال شوق وغیرتله اوقومغه دوام ایدر . عائله‌سی ایسه بونك تحصیلنی کندیسنك حال وسننه اویغون گورمدکلرندن بوسودادن وازکچمسنی نصیحت ایدرلر ، شوقنی قیرمغه چوق چالیشرلر . لکن موفق اوله‌مازلر هیچ اولمازایسه کیچه‌لری اوقومقدن منع ایتمك اوزره یانانده آتش ، موم بولندرمازلر ایدی . فقط ینه‌بردرلو منع ایده‌مزلر ایدی ، نهایت کندی حالنه‌ترك ایتمکه مجبور اولدیلر ' بووجه‌ایله علم هندسه‌یی اودرجه تحصیل ایتمشدرکه بونك ایچون پارس انجمن دانشی طرفندن چوق دفعه نائل مکافات اولمشدر '

فرانسه مشاهیر حکماسندن (بوفون) دیرگه کنجلکده اویقویی چوق سوردم . بونك ایچون وقت عزیزمك یاریسنی اویقو تنبللگیله کچیریوردم ' صباحلری کچ قالقیوردم خدمتکارم بولنان (ژوزه ف) کندیسنه اولنان تنبیه‌اوزرینه بنی صباحلری ارکن اویاندرمغه چوق جهد ایدردی . فقط موفق اوله‌مازدی . برگون گونش طوغمزدن اوّل بنی اویاندیروب یتاغمدن قالدیره بیلیرسه کندیسنه برمقدار آقچه ویره جکمی وعد ایتدم . مرقوم ایرتسی کون صباحلاین ایرکن بنی اویاندیرمغه گلنجه حدتلندم . اوده براقوب کیتدی . ایرتسی گون ینه‌بومأموریتی ایفاده قصور ایتمدی ایسه‌ده بن ینه بردرجه حدتلندم که بیچاره قورقوسندن قاچوب کیتدی . قالقدیغمده کندیسنی چاغروب (ژوزه ف ! سن‌ده‌نه قورقاق آدمسین ینه‌بنی ایرکن قالدیره‌مدك ، ن ده‌وقتمی غائب ایتدم . سن‌ده برشی قزانه مدك . بوندن‌صکره بردها بنی اویاندرمغه کالدکك وقت بن نه قدرسنی

مهم ـ اهمیتلی وبك لازم وکرکلی .

هندسه ـ برعلمدرکه اکثریا بنالری ' یوللری عرصه لری ' ترلالری ' اولجمك‌خصوصنده تطبیق ایدیلیر .

مهندس ـ هندسه علمنی بیلوب تطبیق ایدن .

ترجمهء حال ـ برآدمك مدت عمرنده یاپدیغی وبولندیغی شیلرك نقل وبیانی .

کتبخانه ـ کتابلرك قونلدیغی وصاتدیغی محل .

شوق ـ آرزو ' هوس .

موم ـ بالاوزشم .

نائل ـ مرادینه قاوشان .

مکافات ـ برایی‌ایشه مقابل (عوض) .

تكديرو تعزير ايتسەم اصلا فتور گتیرمه ٬ بنی يتاقدن قالديرمدقچه براقوب كيتمەيه وعد ايتديكم مكافاتی آلەسين) ديه كنديسنه اکيد اتنبيه ايلدم • ايرتسی صباح (ژوزەف) مأموريتنی حقيله اجـرايـه موفق اولـدی ٬ بن هر نه قدر تكديرو تهديدلر ايتدم ايسەده يتاقدن قالديرمدقچه ياقەمی براقمدی • بن ده وعدمی اجرا ايتمكله برابر برده تشكر ايتـدم • ايشته بووجهايله ايركن قالمقغی عادت ايدندم • يازديغم كتابلرك برقسمی بوسايەده وجوده كلمشدر •

(غلينتەس) نامنده آتنەلی فقيركنجك بری كوچكـكنده ازبرشـی تحصيل ايتمش ايدی • بوذاتك فقرحالی تحصيل علمه اولان آرزوسنی منع ايده مدی • اوصرەده آتنەده حكمت درسی ويرمكده اولان (زه نون) نام فيلسوفك درسلرينی ديكلەمكه پك آرزوكش ايدی ٬ لكن فقرحالی بوكا مانع اوليوردی • درسه كيتسه هرگون ييەجكنی تدارك ايدەمیه جكدی ٬ كيتمسه درسدن محروم قالەجقدی . نهايت كيجه لری بر باغچەده چالشمق ودگرمن چويرمكله كچنه جكنی تدارك ايدر ٬ گوندزلری ده درس آلمغه كيدر ايدی ٬ كندنيسنك بوفقرحالنـی بيلنلر ، بوذليقـانلی ايشلمديكی حالده نصل كچينوب ده درسنه دوام ايده بيلور » ديه تعجبده قالبرلردی • حتی حقنده فناشبهەده وارديلر • بيچاره نـك بوحالنـی مملـكتك والبسی ايشيدنچه كنديسنی حضورينه جلب ايله استنطاق ايلدی . غلينتەس ده كيجەلری صو طاشيەرق ودگرمن چويره رك كچنديكنی بيان وباغچه وانك ودگرمنجينك شهادتلريله اثبات ايلدی •

اكيدا ـ بر شيئی قوتلی ومتين اولەرق تكرار تكرار سويلمك •

موفق ـ ايش اوبمش اولان •

حكمت ـ هرشيئك سببلری ٬ معرفتلری ٬ وصحيح اولن سوزلر

فيلسوف ـ علم حكمتی سون . مسلكی حكمته تابع اولن قناعتكارلقله راحت عمرسورن غايت عقللی وبيلكيچ آدم.

محروم ـ برشيده نصيبی اولميان ٬ مرادينه ايرميان.

حضور ـ بريلكاوكی (اكثريا بيوكار حقنده)

جلب ـ كيترمك •

استنطاق ـ برچوق شيلردن جواب آلمق •

مسلك ـ طوتيلان يول •

تراجم احوال ـ برآدمك مدة عمرنده بولنديغی حالرنك بيانی

اكتفا ـ كفايت ايتمك (يتمك)

والی دلیقانلینك بوآرزوسنه تعجب ایلدی • وانك بومسلکنی بگنه رك کندیسنه برمکافات ایتمك ایستدی • لکن خواجه سی (زه نون) بوکا مساعده ایتمدی بوکبی مثاللر تراجم احوال وتاریخلرده پك چوق اولوب بوراده یالکز بوقدرله اکتفا اولندی •

تعلیملر : آوروپانك آزمدت ایچنده ترقیسنك سببی نه در ؟ علم دائره ده تحصیل اولنور ؟ بوفون نه دیمشدر ؟ بوفون کیم ایدی ؟ نوتونه نه صورمشلر ؟ نوتون نه جواب ویرمشدر ؟ نوتون کیم ایدی ؟ پتك نصل آدم ایدی ؟ طقوز یاشنه قدر نه اوکرنمش در ؟ پتك هانکی ملتدن ایدی ؟ بوئرها وکیم ایدی ؟ علم طبی نه وقت اوکرنمك مراقنه دوشدی ؟ بوئرها ونه یی اصلاح ایتمشدر ؟ بوئرهاوی تعریضه آلانلر کیم ایدی ؟ کندیسی نره لی ایدی ؟ علوم وفنون سایه سنده اك اوّل نه کشف اولندی ؟ بخار هانکی شیلرده قوللانیلدی ؟ ونه ایشه یارادی ؟ هواغازینی نره دن چیقاردیلر ؟ غاز نه ایشه یارادی ؟ صولی غاز نره دن چیقار ؟ ترسیم ضیائی نه دیمکدر ؟ بوندن نه فائده کورلدی ؟ الکتریق نه لرده قوللانیلدی ؟ الکتریقك هنری نه در ؟ تلغرافك فائده سی نه در ؟ صنعتلرك چوغی نره دن آوروپایه کچدی ؟ بوسوئه نصل آدم وهانکی ملتدن یدی ؟ صوفی نام قیزك اوقومق آرزوسی نصل ایدی ؟ اون دورت یاشنده ایکن نه یاپاردی ؟ صوفی نصل چالیشبردی ؟

انره دن مکافات آلدی ؟ بوفون کیم ایدی ؟ ژوزف کیم ایدی ؟ بوفونك خدمتجیسنه نیچون آقچه ویرمکی وعده ایلدی ؟ غیلنته س کیم ونصل آدم ایدی زه نون نصل آدم ایدی ؟ غیلنته س هم مکتبه کیتمك هم کندینی اداره ایتمك ایچون نه تدبیر قوللاندی ؟ والی دلیقانلی یی نیچون جلب ایتدی ؟

دلیقانلی کیمدن مکافات آله‌جقدی ؟ مکافات آلمغه کیم مساعده ایتمدی ؟

بحری ایله بدری

برقیشلاق اثناسنده بدری اسمنده برفقیر چوجق ، برپارچه‌اتمك بولمق ایچون برکویه گیتدی . کویك اڭ زنگینلرندن برینڭ اوغلی بحری‌ده النده بربیوك اتمك پارچه‌سی اولدیغی حالده اولرینك اوڭنده اوطورمقده بیچاره بدری آچلقدن هلاك اولمق درجه‌سنده گلەرك بحرینك النده‌گی اتمکی گورنجه یاننه واروب : « رجا ایدرم برلقمه اتمك ویر ، زیـرا آچلقدن اولیورم » دیدی • بحری‌ایسه بدری‌یه : هایدی یولـڭه‌کیت سڭا ویره‌جك اتمکم‌یوقدر » دیەرك رد ایتدی .

آرەدن برسنه صکره بحری بدری‌نك غائب ایتمش اولدیغی برکچی‌یی آرایوب‌بولمق‌اوزره طاغه چیقدی . بحری‌پك زیاده‌یورلدی‌وصوسزلقدن بایلمق‌درجه‌سنه‌گلدی• برطاغده صوبوله‌مدی• بوبالەطولاشیر ایکن‌بدرینك برآغاج‌کولـگه‌سنده اوطوروب قویونلرینی اوتلاتدیغنی ویاننده بـر صودستیسی بولندیغنی‌گورنجه همان یاننه کیدوب : آمان برادر! بڭا بر یودم صوویر ، زیرا صوسزلقدن بایلیورم. دینجه ، بدری هایدی‌یولـڭه کیت ، سڭا ویره‌جك صویم‌یوقدر • دیدی .

اووقت‌بدرینك برلقمه اتمك‌ایسته‌یوب‌ده ویرمدیگی بحری‌نك خاطرینه گلنجه ، آغلایەرق عفوینی رجا ایلدی• عالی‌جناب بدری‌مرحمت‌ایدوب دستی‌یی بحری‌یه ویردی • بحری‌ده صویی ایچوب صوسزلغنی گیدردی ممنون ومتشکر اولەرق : بڭا ویردیکك بوصویك حقنی الله اوده‌سون ! دیەرك دعالر ایلدی .

تعلیملر . فقیرچوجق‌کیم‌ایدی؟ بدری‌قیشلاق آثناسنده نه یاپدی ؟ بحری

متشکر ـ تشکرایدن (شوق) براشکه درد صالو .

کیم

کیم ایدی ؟ کیم کیمدن نه ایستدی ؟ بحری نه جواب ویردی ؟ بر سنه صکره نه اولدی ؟ بحری اورمانده نه کوردی ؟ صوبی ایستین کیم ایدی ؟ بدری نه جواب ویردی ؟ بحری نك خاطرینه نه کلدی ؟ بدری نك عالی جنابلغی نه ایدی ؟ بحری نه دعالر ایتدی ؟

آرزوی شان

آرزوی شان انسانك شوقنی ، غیرتنی شجاعتنی آرتیرر. دائما یوکسك شیلرله مشغول ایدر . آرزوشان انسانك اویقوسنی ، راحتنی بیله غائب وهرشیئه نظر دقتنی جاب ایدر. هر درلوکوجلـکاره قارشی قورویگر . شان وشرفی هرکس سور ، سومزکبی گورینلر بیله ، کندیلرینه آزاجق حرمتسزلك ورعایتسزلك ایدلسه ، آزچوق قلبلری قیریلیر .

یونان مشاهیر خطباسندن (تمیستوقلس) چوجقلغنده ذوق وصفا ایله وقت کچیررایدی . برگون (میلتیادیس) نام جنراللك (ماراتون) فتوحاتنی گوروب غایت آلقشلاند یغنی ایشیدنجه کیجه کوندز راحتسز اوله رق کندیسیده اویله بر شان قزانمق سوداسنه دوشدی . چوق دفعه : میلتیادیسك مظفریتلری بنی اویوتمیور دیه دوستلرینه بیان حال ایدر ایدی . ایشته اوگوندن اعتبارا شان وشرف سوداسنه دوشوب بوسایه ده قزاند یغی موفقیتلرله نهایت مشهور برقهرمان اولدی .

اسکی اسپارته حکمدارلرندن بری محاربه میداننده سکسان یاشنه وارمش بر اختیار عسکر گوروب سننه حرمة وطننه عودت ایتمکه اذن ویرمش اختیارده افندم ! راحت بریتاقده اولمك ایچون قولـگزه اوزاق بـر یرتکلیف

آرزوشان ـ شان آرزوسی ، شان وشهرت قزانمغی چوق سومك .

شجاعت ـ قورقولی شیلرده وتهلکه لی وقتلرده اصلا قورقمیوب قوی یورکلی اولمق ، یکیتلیك .

غائب ـ برنرسه نی قولدن یبارو ویوق ایتو .

(خطبا) خطیبلر ، خلقه نصیحت یولنده سوزلر سویلاینلر .

(فتوحات) فتح ایدیشلر ، مملکتلر آلشلر

(آلقشلانمق) حرمتلنمك تحسین ایدلمك

مظفریت) آب روی وقول اوستنلك تحسین .

قهرمان) نام لی شانلی ، یکیت .

حرمة) حرمت ورعایت اوله رق .

عودت) کیتدیکی یردن کری دونمك .

تکلیف ، کوچلاو (اختیار) قارت کمسه .

ایدیبورسگز ، لکن راحت اولمق ایچون میدان محاربه‌دن گوزل یتاقمی بوله بیلورم ؟ » دیه‌رك اوراده قالمش . محاربه‌یه باشلاندیغی وقت اویله بر شجاعت کوسترمش که گنجلری بیله حیرتده براقمشدر .

بیوك اسکندرك شان وشهرته اولان § حرصی چوجق ایکن کورنمه‌گه باشلامشدر . پدری فیلیپك فتوحاتی حقنده دائما ایشتمکده اولدیغی مدح وثنالردن اوقدر متأثر اولور ایمش که بر کون رفیقلریله اوینامقده ایکن « بویله کیدر ایسه پدرم بگا یاپه‌جق برشی براقمیه جقدر ! » دیه‌رك حسب حال ایدر ایمش . آنلرده « فتوحات واقعه سنی سگا براقه‌جق . » دیدکلرنده اسکندرده جوابًا نه « لازم ! پدرمك فتوحاتی بنی فاتح ایتمزبنده کندی فتوحاتمله پدرمه خیرالخلف اولملی‌یم . » دیمشدر .

کندیسی حکمدار اولنجه فتوحاتدن فتوحاته کچه‌رك تااوقیانوس کبیرك ساحلنه طایاندی . بوصره‌ده یاننده بولنان (آناغساغور) نام فیلسوف ، عالمده حدسز حسابسز مملکتلر بولندیغنی سویله‌ینجه اسکندر آغلامغه باشلادی . حکیم مومی الیه آغلامسنك سببنی سوءال ایدیجه : « نصل آغلامیه یم که اوحدسز حسابسز مملکتلردن هنوز برینه مالك اوله‌بیلدم . » دیمشدر .

روما حکمدارلرندن مشهور (یولیوس §) اسپانیا خزینه مدیری ایکن ، اوراده بیوك اسکندرك تصویرینی کورنجه : « ایواه ! اوبنم یاشمده ایکن بوقدر فتوحاته نائل اولدیغی حالده بن هنوز شان وشهرته لایق بر نشانه بیله کوسترمدم . » دیمشدر .

متأثر) برشیئك تأثیریله کدرانمش اولان .
واقعه) وقوعبولان ، میدانه کلن برشی .
(رفیق) آرقه‌داش یولداش .
فاتح) فتح ایدن مملکتلر آلان .
خیرالخلف) آنا وباباسنك یرینی طوتان خیرلی اولاد .
اوقیانوس) دنیانك اك بیوك قسمنی قابلامش اولن دکزدرکه بحرمحیطه دینیر .
کبیر) بیوك .
ساحل) دکز کناری یاقه‌سی .
مالك) صاحب اولان برشیئی ایدنمش اولن (وخواجه اولق)
مدیر) اداره ایدن (ایش یورتکان) .

تعلیمار

تعلیملر: آرزوی شان انسانی نه یاپار؟ شان وشهرتی کیملر سور؟ تمیستوقلەس نصل آدمدی؟ تمیستوقلەس نیچون ونه وقت شان قزانمق سوداسنه دوشدی؟ دوستلرینه نه ویرر ایدی؟ اسپارته حکمدارلری اختیاره نه سویلدی؟ اختیارده جواب ویردی؟ صکره اختیار محاربەده نه یاپدی؟ اسکندرك شان وشهرته اولان میلی نه وقت کورندی؟ رفیقلرینه نه دیدی؟ رفیقلری نه سویلدیلر؟ اسکندر نصل مقابله ایلدی؟ آناخساغور کیم یدی؟ آناخساغور نه دیدی؟ اسکندر نیچون آغلادی؟ یولیوس کیم ایدی؟ کیم کیمك تصویرینی کوردی؟ یولیوس تصویری کورنجه نه دیدی؟

اك کوزل چیچکلر

جمیله خانم بر کون مخدوملری جمال وکمال ایله کریمەلری نجیبه ونسیبەیی کزمکه کوتوررە بر باغچەیه کیرر کزرلر . جمال غایت ذکی بر چوجق ایدی چیچکلر ایچنده مرشبدن زیاده بکندیکی بر کلی همشیرەلرینه کوسترەرك شو چیچکلرك ایچنده اك کوزلی کل دکلمی؟ دینجه نجیبەده : شونبقیده کوزللکدن آندن آشاغی قالمز ظن ایدرم . دیدی نسیبه ایسه منکشەیی ده اونوتمیك ، زیرا اوده کوزللکده سائر چیچکلردن اعلادر . سوزینی درمیان ایدر . کمال دخی اوت سائر چیچکلرك هیچ بریسی بونلر قدر کوزل دکلدر . هله شونبقی هپسندن اوّل آچیلوب بزی اکلندیردیکی ایچون پك زیاده سورم . باق نه قدر کوزل! بزم باغچەده کی چیچکلره بکزه یورلر دیه آنلرك سوزلرینی تصدیق ایدر . والدەلری جمیله خانم ایسه چوجقلرك

کریمه) قیز اولاد . (نشانه ، علامت .
(اعلا) جوق ایی درمیان) برسوزی اورته یه قویمق
(محاوره) ایکی یا زیاده آدملرك سویلشمەلری جواب آلوب ویرملری .
(عفت) حرامدن کناهدن قاچینوب عرضلی وادبلی اولمق

(عصمت) عرضلیلق ، ناموسلیلق ، صوچسزلق حجاب) اوتانمقلق (اویالمق ،
پاکدامن) اتکی یعنی عرض ناموسی تمیز اولان .
(ذکی) عقللی وزیراك (بکنمك) اوخشاتمق .

بوحکایه‌لرینی ایشدنیچه خوشلانه‌رق دیرکه : « آفرین چوجقلارم ! سزلرک
بکنوب سودیککز چیچکلار صحیحا پک کوزلدر . آنلرک هر بری ایله‌کـه
وفضیلته‌برر مثالدر . زنبق عفته منکشه عصمته ً لاله حجابه مثالدر . دقت
ایدیکزکه عفت ، عصمت وحجابده آنلر کبی کوزل اوله‌سکز . اگر بونلر
لـکه‌لی ، (کرلی) چامورلی اولسه‌لر ایدی بویله‌سوه جکمی ایدیکز ؟
البته‌سومز ایدیکز بونلک کبی سزده پاکدامن اولوب عفت وعصمتکزی لـکه
دار ایتمز ایسه کزسزی‌ده هرکس سور .
بوندن بشقه بوچیچکلر لسان حال ایله سزه دیرلرکه : بزی کوزللکمز ایچون
سووب تحسین ایلدیککز کبی جناب حقه ، ابی آدماره وهرایی شیئه محبت
ایدوب مدح وثنا ایتملیسکز سزده بزم کبی سویملی اولور ایسه کزسزی‌ده
هرکس سور ومدح ایدر .
تعلیملر : کزمکه کیدنلر کیملر ایدی ؟ نه‌یه تصادف ایتدیلر ؟ جمال همشیره
لرینه‌نه‌کوستردی ؟ نجیبه‌نه‌دیدی ؟ نسیبه‌نه‌درمیان ایتدی ؟ کمال نه‌یی
تصدیق ایلدی ؟ والده‌لری نه‌دیدی ؟ چیچکاری نه‌لره بکزتدی ؟ والده‌لری
چیچکلر اوزرینه نه نصیحت ویردی ؟

قناعت

قناعت انسانه دینجه وعقلجه فرضدر . شوقدرواركه قناعت کسب وطلبی مانع
دگلدر . یعنی انسان النده بولنان نعمته شکر وقناعت ایتمکله برابر دهازیاده
سنی جناب حقدن طلب وکندی سعی وغیرتیله‌ده کسب ایده بیلیر .
قناعت ایدن آدم دائما صفا فتخانه‌لرده ، هرزمان ذوق وصفا ایچنده ایمش
کبی عمر سورر ، چونکه برآدم قناعت بولنی طوتنجه آرتق هیچ غم چکمز .

(قناعت) چوغه طمع ایتمیوب آزه قانع حالندن خشنود اولمق
(طلب ایستمك) مانع) منع ایدن برشینك اجرا ارلنمامسنه
سبب اولن (دهازیاده) دحی ارتغنی .

نعمت) ایلیك احسان یعنی خوش دیولك ایچون لازم
اولن هرشی .
(امل) اومولان امید ایدیلن شی .

شويله اوله‌مدم ، شونی آله‌مدم ، بونی یاپه‌مدم . گبی بر طاقم خیال و آرزولرله عمرینی راحتسزلکله کچیرمز . ایشته بویله املّاری اولمیان آدم راحت یشار . دنیاده صحیح بر لذت وار ایسه اوده قناعتده در . لایقیله دوشونلسون : بر آدم نائل اولدیغی نعمته آزچوق دیمیوب شکر و قناعت ایدر ایسه او آدم بیوك بر راحت و لذت ایچنده بولنور . بوندن بشقه قناعت صاحبی اولانلر هرکس ایله خوش کچنه‌گه و هرکسی خشنود ایتمه‌گه چالیشیرلر . هرکسده بویله آدملره رعایت ایدر . قناعتسزلکدن کله‌جك فنالقلر ایسه‌پك چوقدر . بو جمله‌دن بریسی حسددر . حسد ایسه چاره‌سی بولنمیان بر علتدر . بو علته دوشن آدم اوله‌جکه‌قدر تیله‌مز .

مشاهیر حکمای یونانیه‌دن (منه‌سه‌وس) برگون بعض کیمسه‌لرك « انسان ایچون آرزو سنه نائل اولمقدن بیوك سعادت یوقدر » دیدیکارینی ایشیده‌رك : « مسعود او آدم درکه آزچوق بولدیغنه قناعت ایدر . » سوزیله مقابله ایتمشدر .

مشهور سقراط غایت فقیر ایدی . احباسی وقت وقت چوق شیلر هدیه ایدرلر ایسه‌ده قبول ایتمدیکندن طولایی دائما زوجه‌سی شتم ایدر ایدی . برگون (آنیتغون) نامنده بریسی سقراطك شو فقر حالنده بو هدیه‌لری قبول ایتمدیگندن طولایی گوجنه‌رك (یمکارك اوقدر بیاغیدرکه یانمزه کی خدمتجیلر بیله یمزلر و لباسك اوقدر فقیرسین‌که یالین آیاق گزر و قیشین کیدیکك اثوابی یازین ده کییرسین) دیه عیبلار . سقراط جواباً دیرکه اگر سن سعادتی ثروته باغلیدر ظن ایدرسه‌ك بو فکرك باطلدر اکل اقتضالی اولان شیلردن ماعداسی سعادت حاله مغایردر . یعنی احتیاجی آرتردقچه سعادت آزالیر .

حسد) برکیمسه‌ده بولنان ایلکی چکه‌میوب زوالنی ایستمك زوجه) برآدمك نکاحی قاریسی
مسعود) سعادتلی یعنی هر وجه ایله راحت اولان کیمسه . شتم) بر ینه اذیت وجه و یره جك صورتده سوكمك ، یعنی كنایه لی سوز

فقیر سقراط زنگین آنتیغوندن زیاده بختیاردر . هرده انسان نه‌قدر آز شیئه محتاج اولور ایسه اوقدرده جناب حقه یقین اولور .

بر فقیر سقراطه (پاره‌م بکا کفایت ایته‌میور ، کچینه میورم ، نه یاپه یم ؟) دیه صورنجه سقراط (پاره‌ك سکا کفایت ایته‌میور ایسه سن پاره‌که کفایت ایت !) جوابنی ویرمشدر .

تعلیملر : قناعت نه دیمکدر ؟ قناعت نه جهتله فرضدر ؟ قناعت نه‌یی مانع دگلدر ؟ قناعتلی آدم نصل عمر سورر ؟ قناعتك فائده‌لری نه‌در ؟ قناعتسز لك ضررلری نه‌در ؟ منه سموس کیم ایدی ؟ نه ایشلدی ؟ کندیسی نه جواب ویردی ؟ سعادت نه ایله اولور ؟ سقراط نصل آدم ایدی ؟ سقراطه کیملر هدیه ایتدیلر ؟ زوجه‌سی نیچون شتم ایدر ایدی ؟ (آنتیغون) سقراطه نه سویلدی ؟ سقراط نه در لو مقابله ایتدی ؟ بر فقیر سقراطه نه صوردی ؟ سقراط نه جواب ویردی ؟

حـــکایـه

آناطولی کویلرینك برنده طورسون نامنده بر بیوجك چوجق وار ایدی ؟ بو چوجق کویك حیوانلرینی گـودر برچـوبان (کتوچی) ایدی . برکون ینه حیوانلری طاغه گوتوردیکنده قویونلردن بری اورمان ایچینه کیره‌رك غائب اولور ، بونی آرارکن بر آغاجك آلتنده یاتمش بر آدم کورر . بو آدم پك یورغون و آچ اولدیغندن کوچ حال ایله نفس آله بیلیردی . چوجق بو آدمك یاننه یاقلاشنجه مرقوم : چوچغم ! آچلقدن وصوسزلقدن بایلیورم . بکا بر پارچه اتمك ویره بیلیرمیسك ؟ دون بو طاغه آوه چیقدم ،

(باضل) ضوغری اولمیان ، یاکلش اولان .
(احتیاج) لزوم وضرورت .
(کوی) آول قریه . (نام) اسم .

(کفایت) یتشمك
(ثروت) بایلق .
(اقتضا) کرکلی ودیلادیکی نسنه

یولمی شاشیره رق بورایه دوشدم . دینجه ، چوجق طفارجغنده بولنان
برمقدار اتمك ایله پینری چیقاروب آوجی یه ویردی. بر آز قوت پیدا ایدنجه
طورسون آوجی یی آلوب بر صوباشنه گوتوردی . آوجی صوینی ایچوب
برچوق دعالر ایتدکدن صکره برده مکافات اولمق اوزره طورسونی
خانه سنه گوتوروب اولادی کبی بسلامك و بختیار ایتمك ایستدیکنی بیان ایتمسی
اوزرینه بینلرنده شو محاوره کچمشدر. چوجق - بنم بوراده آنام ، بابام واردر
آنلری پك سورم . فقیرز امابزه لازم اوله جق شیلردن محروم دگلز .

آوجی - سن بوراده چوردن چوپدن یاپلمش بر کلبه ایچنده اوطوریبورسین.
بنم سرای گبی خانه م واردر . اوراده ایی راحت ایدرسین . بوراده سنك
بر صو ایچه جك طاسك بیله یوقدر . اورایه کله جك اولور ایسه ك کوموش
و آلتون طاسلر ایله صو ایچرسین . درلو درلو طاتلی یمکلر یرسین .

چوجق - بزم کلبه ، ظن ایتدیگك کبی سفالت حالنده دگلدر .
یشیل یاپراقلی ، میوه لی آغاجلر ایچنده وگوزل بر آصمه لق آلتنده در .
ایچدیگمز صوده شویقینده بولنان قایناقلردن چیقوب کلبه مزك اوگندن کچن
برطاتلی و براق صودرکه هیچ بر صویه دگشمم . ییه جگمزده هر شیئمزده
آڭا گوره در .

آوجی - شهرمزده دخی گوزل چیچکلر و میوه لی آغاجلر وار . بنم ده غایت
گوزل ومکمل بر باغچه م واردر . هر درلو چیچکلر و آغاجلر ایله طولودر ،
ایچنده گوزل بر شادروان ده واردرکه فسقیه لرینك گوزللکنی تعریف ایلمم
گورمگه محتاجدر . صو : فسقیه لرندن فیشقیره رق طوپ طوپ هوایه طوغری
یوکسلوب قویروقلی ییلدیز شکلنی آلیر ، آندن صکره کوپوکلنیوب
مرمر حوضه دوکیلور . حوضك اطرافی ده گوزل چیچکلر ویشیللکلر ایله
مزیندر . چوجق - بزم اورمانك کولگه لکلری و ایچنده آقان صولرك

(براق) صاف و پاراق اولان . (چاغلتی) جلتراب آغو .
(مکمل) تکمیل اولان یعنی هیچ اکسکی اولمیان .
(شادروان) جامع حوالیلرنده ، بعض قوناقلرك
باغچه لرنده بولنان فسقیه لی بیوك (فانطال)
(مزین) زینتلی ، سوسلی ، بزنمش
(منظره) گوزه خوش گورینن یر .

چاغلتیسی سزك فسقیه‌لردن ایبدرکلبه‌مزك اطرافنده بولنان چایر چمنلر ایله گوزل قوقولی چیچکلر سزك باغچه‌دن دها گوزلدر . قیالردن فیشقیروب آقان ، تپه‌لردن کوپوره کوپوره آشاغی دوکیلن وچاغل چاغل چاغلایان صولرك چایرلر اوزرندن سوزیلوب آزار آزار آقدیغنی طوردقجه سوینیرم . هیچ بویله برمنظره‌دن واز کچیلیرمی ؟ آوجی - چوجغم ، سن سویلدیکگی بیلمیورسین . آیاغکه گلن بر دولتی تپمك ایستیورسین . شهرده منتظم مکتبلر وار در اوراده هر درلو علملری سکا تحصیل ایتدیره یم گوزل تیاترلر وار در اعلا اویونلر اجرا ایدرلر . آنلری سیر ایدرسك . چالغیجیلرك (اوینچی) چالغیلرینی ، گوزل شرقیلرینی دیکلرسك . پنایرلرمز ، دونانمه‌لرمز وارکه سیرجیلر ایله طولودر . سنده گوزل گوزل گزر ، اکلنیرسك . چوجق - بکا لازم اولاجق قدر علمی کویه‌مزك مکتبنده دخی اوگرندم . یری ، کوکی وبزی یوقدن وار ایدن جناب حقدن قورقمق ، آناوبابامزه وبیوکمزه محبت واطاعت ، حالمزه شکر وجناب حقك ویردیکی نعمتلره قناعت ایتمك وایشمزه وقت وغیرت وبر برمزه یاردم ایلمك بورچمز اولدیغنی شمدی یه قدر اوگرندم . حتی سکا پینر واتمك ویریشمده بو بورجلردن برینی اجرا ایتمش اولمق ایچوندر . بزمده بزه گوره گوزل گوزل اکلنه‌جکشیلرمز واردر . سزك خواننده لرکزك شرقیلری بزم بلبللرمزك اوتشندن دها گوزلمیدر ؟ بر ایشمز اولمدیغی گونلر کنارندن طاتلی وبراق بر صویی بولنان آغاجلقده اوطوروب گوزل گوزل اکلنیرز . بریاندن بلبللر اوتر . بر طرفدن قرو اشماله برابر چوبان ترکیسنی چاغیریرزبن قوالده چالارم سسمز تا اوزاقلره گیدر طاغلر ، طاشلر بزم سسلرمزی تکرار ایدرلر . آنامز ، بابامز بعض کره بزمله

بز مله برابر بولنورلر • بعض دفعه ده سسمزی ایشیده جك قدر اوزاقده طوروب دیڭارلر • شكرلر اولسون بوندن ایی ذوق وصفا اولمازبوندن زیاده سنی ده ایسته مم •

آوچی سڭا منتدار اولدیغمه بر نشانه اولمق اوزره ایشته ایچی آلتون وكوموش آقچه ایله طولو بر كیسه م وار باری بونی سڭا ویره یم •

چوجق - بزم پاره یه احتیاجمز یوقدر آلوب ده نه یاپه جغم ؟ هم ده واللهم قبول ایتمز وبڭا طاریلیر • زیرا مكتبده اوقومش اولدیغم كبی اوده واللهمدن ده چوق دفعه ایشتدم كه محتاج اولانلره یاردم ایتمك انسانك وظیفه سیدر • اگر بن پاره یی قبول ایده جك اولورسه م ایتدیكم ایلكی صاتمش اولورم • بن سڭا یپنر اتمك ویرمكله آنجق بورجمی ادا ایتمش اولدم .

آوچی - یا بن سنك منتدارك اولدیغمی نه ایله بیان ایده جكم ؟ هر حالده بندن برشی آلمدقجه قلبم راحت ایتمز • آوجینك بوقدر ابرام ایتمسی اوزرینه چوجق آوجینك اوزرنده گوردیگی گوزل ر سملی برشیشه یی قبول ایده بیله جكنی سویلدی • آوچی ده كمال ممنونیتله چیقاروب ویردی • چوجغه وداع ایدرك آیرلدی • چوجق ده صچرایه اوینایه قویونلرینك یاننه كیتدی • بوحكایه دن مقصد او چوجق كبی چوبان اولمق ویا كویلیلگی شهر یاـگه ترجیح ایتمك دگلدر • آنجق آنك كبی تربیه لی وقناعتلی اولمق وبالخصوص طوغدیغی یری سومكدر •

تعلیملر : طورسون نره لی ونه ایش یا پار ایدی ؟ چوبان قیونلری آرار كن نه كوردی ؟ كوردیكی آدم چوجقدن نه استدی ؟ - چوجق نه ویردی ؟ آوچی ایله چوجق نره یه كیتدیلر ؟ طورسون نه تكلیفی ایتدی ؟

(منتدار) بریسندن ایلك كورن • طانیان •
(وظیفه) یاپمسی بورج اولان شی •
(صچرامق) سیكرمك •

(ابرام) برشیی یاپدیره زورلامق ، اوصانمیوب ویرمك
(ترجیح) برشیی بشقه سندن اوستون طوتمق •

چوجق آوجینك تكلیفنی نیچون قبول ایتمدی؟ آوجی چوجغه نه ویره‌جك ایستدی؟ چوجق نه دیه قبول ایتمدی؟ صكره طورسون آوجیدن نه آلدی؟ چوبان ایله چوجق نه اولدیلر؟

بیوك اسكندر ایله دیوگین

بیوك اسكندر (قوره نت) ایالتنه كیتدیكنده دیوگیندن بشقه بتون اهالی زیارتنه قوشدیلر اسكندر دیوگینی كورمگی پك زیاده آرزو ایلدیكندن آنك كلمدیكنی گورنچه كندیسی قالقوب آنك زیارتنه كیتدی دیوگین ده او صره‌ده كندیسنه مسكن اتخاذ ایتمش اولدیغی فوچینك یاننده گونشده اوتورمقده ایدی بو صره‌ده میانه‌لرنده شو محاوره جریان ایتمشدر

اسكندر ـ بنم كیم اولدیغمی بیلیرمیسین ؟

دیوگین ـ خیر (بلمایورم یوق)

اسكندر ـ بن اسكندر یونانی یم •

دیوگین ـ پك ایی ، بن ده دیوگینم •

اسكندر ـ بندن قورقمزمیسین ؟

دیوگین ـ ایی آدممیسین یوقسه كوتومی ؟

اسكندر ـ ایی آدمم •

دیوگین ـ اویله ایسه قورقمم •

اسكندر ـ دوستم ، كوریورم كه فقیرسین نه‌یه احتیاجك وار ایسه سویله‌ده ویره‌یم •

دیوگین ـ گولـگه ایتمه‌ده بشقه احسان ایستمم •

(ایالت) دیار وممكت •
(زیارت) برینی ویا بر محلی كورمكه كتمك
(جریان) یورمك واقع اولمق •

(مسكن) طوره جق ، اوطوره جق وماكن اوله جقیر •

اكر

مشار اليه آنك هيچ بر شيئه احتياج گوسترمديگنى كورنچه اگر اسكندر اولماماش اولسام ، ديوگين اولمق ايستردم . ديمشدر •

تعليملر : بيوك اسكندر نره‌يه كيتدى ؟ كيملر زيارتنه قوشديلر ؟ زيارتنه كيتميان كيم ايدى ؟ اسكندر نيچون ديوگينى كورمه‌گه كيتدى ؟ ديوگين نه حالده كوردى ؟ ديوگينه نه صوردى ؟ اسكندر آنك صكره نه سويلدى ؟

قناعت ، سماحت ، عدالت

مأمون خليفه حضر برگون وزرا و امرا اسيله شامده بولنديغى صره‌ده برمحلدن يوكارله پاره‌گه امسى اوزرنيه بن بوقدر پاره‌يى نايابه جمع مشقت سفريه‌يى يالكز بنمى چكدم كه هپسنى آلمغه مستحق اوله‌يم ؟ ديه‌رك چواللرله آقچه‌يى يانده بولناناره طاغتمسيله اوچ فضيلتى بردن اجرا ايامشدر •

تعليملر . مأمون خليفه نره‌ده بولنبوردى ؟ معيتنده كيملر وار ايدى ؟ بوصره ده نه‌واقع اولدى ؟ خليفه حضرتلرى نه‌سويلدى ؟ كلن پاره‌لرى نه‌ياپدى ؟ بونگله نه فضيلتلر ايتمش اولدى .

فقيرلك - زنگينلك

جمعيت بشريه‌نك حسن توجهنى اهل ثروت اوزرينه جلب ايتمه‌نك بربيك چاره‌سى ثروتى جمعيت بشريه‌نك منافعنه خدمت ايدجك صورتده قوللانمقدر . آتنه‌لى مشهور جنرال (گيمون) وطنداشلرينه معاونت و آنلرك سفالتلرينى تخفيف ايتمكه مقتدر اوله بيلديكى جهتله ثروتندن خشنود ايدى •

آتنه‌لى (پوكيون) نام مشهور جنرالك استحقار ثروت خصوصنده‌گى فضيلتى يونانستانده شهرت بولمشدى •

اواثناده ماكدونيا حكمدارى بولنان اسكندر بوندن طولايى بر ممنونيت اثرى

(سماحت) جوانمردلك ، بيوك و غنى يوركلى اولمق •
(عدالت) حقلى ايس كورمك ، هر ايكى طرفنك حقنى كوزتمك
(چوال) موشكا . طوبال كبى صاوت ياقا بچق .
(امرا) اميرلر ، بكلر ، بيوك مأمورلر •
(مستحق) حقيله لايق اولان (تيوشلى)
(طاغتمق) تاراتمق .

اولمق اوزره پوكيبونه احسان اولەرق كليتلى بر مبلغ كوندردى • موماليه جنرال ايسه احسانى كيترنلره اسكندر نيچون بو پارەيى كوندرييور ؟ ديه سوءال ايلد نچه آتنەده هر كسدن زياده حقانيتى سور بر ذات اولد يغكزى بيلديكى ايچون جوابنى ويرديلر . بونك اوزرينه اگر اسكندر بنى اويله بيلير ايسه بر اقسون كه دائما اويله قالەيم ديەرك احسانى قبول ايتمامشدر موماليه بو پارەيى رد ايتديكى زمان اودرجەضرورتده ايدى كه اونده بر خدمتجيسى بيله بولنمديغندن كنديسى صوچكر ' زوجەسى ده اتمك پيشيرر ايدى • بوندن صكره بينه مناسبت دوشد كچه كنديسنه اسكندر وخلفارى طرفندن پك چوق هديەلر كوندرلمش ايسەده دائما رد ايتمشدر .

بر دفعه احسان كيترنلر قبول ايتمسى ايچون پوكيبونه پك چوق ابرام ايدەرك « هيچ اولمز ايسه اولادلرك ايچون قبول ايت » ديدكلرنده اولادلرم اگر عقللى ايسەلر بكّا ايتشن آنلرده يتيشير عقللى دگلّلر ايسه بولنان بيلەزيادەدر • جوابنى ويرمشدر •

بو جواب « عقللى اولادكوار ايسه مالى نيلرسين ؟ عقلسز اولادنك وار ايسه مالى نيلرسين ؟ » ديه مشهور آثالر سوزينى آڭديرر •

تعليملر : زنگينلر هر كسك حسن توجهنى نصل قزانهيلدر ؟ كيمون كيم و نره لى ايدى ؟ نەجهتله ثروتندن خشنود ايدى ؟ پوكيبون كيم و نره لى ايدى ؟ نەيوزدن شهرت بولمشدى ؟ اسكندر پوكيبونه احسان نيچون كوندردى ؟ احسانى كيترنلره نەصورلدى ؟ نەجواب ويرلدى ؟ صكره پوكيبون نه درجەفقيردى ؟ پوكيبونه بشقەدفعه احسان كتيرنلر نه تكليفده بولنديلر ؟ او كنديسى نەجواب ويردى ؟

(جمعيت بشريه) انسانلرك برآره يه طوپلانوب ياشامسى | منافع) منفعتلر ' فائدەلر .
(حسن توجه) بركيمسه يه اى كوزايله باقمق | تخفيف خفيفلشديرمك
(اواثناده) شول آرلده .(موماليه) مذكوركيمسه . | (حقانيت) حقليلق و دوغريليق

اسراف اداره بخل

اسراف دينجه حرام، عقلجه مردوددر. اسراف لزومندن زياده هيچ بری اولمديغی حالده مالنی صرف ايتمكدر. بوحالك صوكی چوق تهلكه‌ليدر. مسرف آدم نه قدر زنكين اولسه ينه ضرورته دوشر، زيرا مسرفك اداره قپوسی آچيقدر.

آچيق قپودن ايسه هر كس ايچری كيره بيلديكی كبی فقيرلكده كيره بيلير فقط بر آدم اداره‌لی اولورسه اداره قپوسی قپالی اوله‌جغندن فقيرلك اويله آدمك قپوسنه وارسه بيله ايچری كيرمز. بونك ايله برابر انسان چالشقانده اولورسه هيچ بـر وقت ضرورت چكمه يكدن بشقه آز چوق ثروته‌ده مالك اوله بيلور.

حاصلی اداره؛ بر آدم مالنی لـزومندن زياده خرج ايتمامك، بش پاره ايله آلنه بيله‌جك شيئه اون پاره صرف ايتمامك، لزوم حقيقسی كورلمدكچه بر پاره خرج ايلمامك، دائما ايشنی بيلوب اكا كوره حركت ايتمك، مصرفنی ايرادينه اويدرمق، نهايت هرشيده دائمـا اعتدال اوزره طاورانوب هيچ بروقت وهيچ بر وجه ايـله حدينی آشير مامقدر. ايشته اداره‌نك اصل شرطاری بونلردر.

بخل يعنی خسيسلك ايسه بـر آدم مالنی جانندن بيله اسركه مكدر بخيل آدم ايچه‌جك، كيه‌جك شيلرينه بيله پاره صرف ايتمك ايستمز. مثلا اتمك، ميوه‌نك وسائر بوكبی شيلرك تازه‌سنی آلمغه قدرتی وار ايكن باتنی آلير، اثوابك يكيسنی المغه مقتدر ايكن اسكی، ييرتق، كيرلی

(خفف) مقام، مسند ومأمور يتده، بريدنك يرينه‌كچن، اولك يرينی طوتان ذات
(مردود) ردارلنمش يعنی قبول اولنمامش اولان
(صرف) خرج ايتمك، الدن چيقارمق
(مسرف) حددن زياده واز ومعز يره پاره ومال صرف ايدن. (زنكين) بای
(لزوم حقيقيسی) كرچكدن لازم اولان.
(بخل) پاره‌سی، مالنی حددن زياده وعيبلانه‌جق صورتده اسركيوب صاقلايان (صاران)
(اسركه‌مك) قزغانمق.

اثواب كيير . گوزل هوادار بر يرده اسكان ايلمك بيلمديكي حالده قرا كُلق
نمناك ، وجوده ضررلي يرلرده ساكن اولور .

حاصلي بخل دينيلن فناخوی معاذالله بر كره انسانك عادت وطبيعت حكمنه
كيررسه پك فنا حاللره دوچار وبلكه تلفنه بيله سبب اولور .

اداره‌لي ادم ايسه ايي يير ، ايي ايچر ، تميز كيير ، گوزل ، هوادار بر محلده
اوطورور . بوش شيلره پاره صرف ايتمز فقط لزوم حقيقسي گوريلان شيدن
پاره اسركمز . يرينه گوره بر پاره ، بر آقچه وبر كبريتي آرار . اما يرينه
كوره‌ده بيك غروشي آرامز . اعانه ، زكات ، صدقه ويرمكده وسائر خيرلي
ايشلرده سخاوت كوسترر . وطنك ترقيسي ايچون مالني ، جانني اسركمز
بخيل بونلرك هپسندن قاچار .

زنگينك بري قيزيني اولنديرمك ايستر ، فقط عادت اولديغي كبي
پارلاق صورتده دوگون ياپوب ده بيهوده پاره صرف ايلمه‌گي اصول اداره‌يه
موافق كورمديكندن دوگونه صرف ايله‌جكي پاره‌لر ايله اون ايكي فقير
قيزلريني اولنديرر وبورج ايچون حبسخانه‌لرده قالمش اولان بر طاقم
فقرايي قورتارير . بر طاقم فقرايه‌ده اعانه ويرور . نهايت دوگون پاره
لريني بويله خيرلي ايشلره صرف ايدر . ايشته بويله آدملرك آدلري هركسك
ديلنده سويله‌نير كتابلرده يازيليور .

آوروپاده اڭ اوّل ياپيلان كبريتلرك ايكي اوجي‌ده اجزالي اولديغندن
بر كبريتي ايكي دفعه ياقارلر ايدي . او وقت لوندره‌ده بيوك بر يانغين ظهور
ايدوب پك چوق فقرا وبيچاره‌گان يرسز يوردسز قالمشلر . بونلره اعانه
طوپلانمق اوزره طرف طرف جمعيتلر تشكيل اولنمش . بو جمعيت اعضاسندن

(اعانه) برينه برشي ويرمكله ياردم ايتمك .
(زكات) كندي مالندن فقرايه حصه چيقارمق
(حبسخانه) زندان وتورمه .

(سخاوت) مردلك ، جوانمردلك ، چوق ، چوق
احسان ، ايليك ايتمك .
(موافق) اويغون (تيوش يخشي)

بعضلري

بعضلری اهل ثروتدن برینك خانه‌سنه اعانه طلبنه گیدرلر . خانه صاحبنی غایت مدتلی بر حالده بولورلر براز صکره مدتك سببی آڭلاشیلیر . مکر خدمتجی قیز هنوز بر اوچی یانمامش اولان اجزالی بر کبریتی (شرپی) یره آتمش ایمش .

بویله اوچی یانمامش اولان بر کبریت دانه‌سی ایچون بوقدر مدتلنن آدمدن اعانه امید ایدلمز ایسه‌ده اورایه قدر کلمش ایکن برشی دیمی عودت ایتمکی اویه‌میه جقلردن ؛ نه ایچون کلدیکلرینی خانه صاحبنه سویلرلر خانه صاحبی هنوز مدتی ساکن اولمامش اولدیغی حالده صندق اوطه‌سندن درت یوز عدد انکلیز لیراسی کتیروب جمعیت اعضاسنه ویرر . بونك اوزرینه جمعیت اعضالری اظهار حیرت ایدنجه صاحب خانه تعجب ایدییورسکز ؟ اکر بر اوچی یانمش اولان کبریتك دیگر اوچنی‌ده محافظه ایتمیه‌جك اولسه ایدم شمدی خیراته صرف ایده‌جك قدر پاره بریکدیره میه‌جك ایدم سخی اولمق ایسته‌ین آدم اصول اداره‌یه رعایت ایتملی دیمشدر .

تعلیملر :

اسراف نصل شیدر ؟ مسرف نصل اولور ؟ اداره‌لی آدم نصل اولور ؟ اداره نصل اولمالیدر ؟ بخل نه‌در ؟ بخیل آدم نصل اولور ؟ اداره‌لی آدم نه‌لر یاپار ؟ قیزینی اولندیرن کیم ایدی ؟ نه‌درلو اولندردی ؟ نره‌ده بیوك یانغین اولمشدی ؟ فقیرلره نه حال اولمشدر ؟ نیچون جمعیتلر تشکیل اولنمش ؟ برزنکینی اونده نه حالده بولدیلر ؟ زنکین نیچون حدتلنمشدی ؟ اعضالر نه بیان ایتدیلر ؟ خانه صاحبی نه یاپدی ؟ اعضالر تعجب کوسترنجه خانه صاحبی نه دیدی ؟

(جمعیتلر) بر ایش ایچون برقاچ آدمك برآره‌یه طوپلانمسی ، برلشمسی .
(اظهار) میدانه چقارمق ، کوسترمك .

(سخی) جومرد ولان . احسانی ، ایلکی چوق اولن .
(رعایت) اعتبار ایتمك کوزتمك

صبر

صبر ، بر آغاجه بڭزر كه كوكى اجى فقط ميوه‌سى طاتليدر. صبر بالجمله فضيلت قپولرينك آناختاريدر. انسان صبر ايله دشمننى بيله دوست ايدر هيچ بر كمسه ايله دشمنلك قيدنده اولماز. بر آدم دشمنك كلمه‌سنه صبر وتحمل وحتى كوتولكنه قارشى ايلك ايدر ايسه دشمننى پشيمان ايدر. هر كمك فطرتنده يعنى يراديلشنده صبر وحدت واردر. فقط ايش صبرى وتاليدبرمك ، حدتنه جكى زمان آندن حاصل اوله‌جق فنا وتهلكه‌لى حاللرى ملاحظه ايده‌رك حدتنه غلبه ايلمكدر.

صبرك فائده‌سنى بيان آدم نادردر. چوق آدملر صبرسزلق يوزندن درلو درلو فنالقلره دوچار اولورلرده ينه صبرك قيمتنى بيلمزلر.

سقراطك فضائل معروفه وخصائل مشهوره‌سندن برى ، صبرى وثباتى ، ديگرى ده متانت قلبيه‌سى ايدى. هيچ بر شيدن كدر ايتمز ، فتور كتيرمزدى. هر نه قدر حدتلى ايدى ايسه ده صبر وثباتى ومتانت قلبيه‌سى سايه‌سنده بوطبيعتنه غلبه ايدردى. بر كون تربيه‌سز ، عارسز بر آدم سقراطه شدتلى بر طوقات اورمش. حكيم مشار اليه ده كوله‌رك انسان باشنه نه وقت زره كيمك لازم اولديغنى بيلمز !" ديمشدر

§

بردلى قانلى اوزون مدت بر معلم مشهورك ياننده درسه دوام ايتدكدن صكره اكمال تحصيل ايله خانه‌سنه عودت ايدر. پدرى نه اوگرندك باقه‌لم؟ ديه سؤال ايدنجه ؛ اوغلى صره‌سى كلنجه كوستريرم جوابنى

آداب) ادبلر ، عادتلر .
حدة آچو نادر = آز .
آناختار = آچقچ . فطرتى = ياراديلش
فضائل) فضيلتك جمعى) روحك دائما ايلك يابمغه

وقتلقدن قاچنمغه ميل ايدمسى صره‌سى كلدكده =
جايى كيلكانده .
معروفه) بيلنمش ، بلنمش اولان موءنثه مخصوص
خصائل خصلتلر ، خويلار .

ويرمش

ویرمش پدری ایسه حدتلنوب اوغلنی فناصورتده دوکمش . دلیقانلی طباغی یدیکی وقت هیچ سس چیقارماش . فقط پدرینک حدتی کچدکدن صکره سوچم اولمدیغی حالده بیله پدرمك حدتنه ، حتی طباغنه قاتلانوب صبر ایتمکی اوگرندم دیمشدر .

تعلیملر :

صبرنهیه بگزر ؟ صبرفضیلتلرك نهسیدر صبرایله نهایلهکلر حاصل اولور ؟ حدت نه ایله تسکین اولنور؟ صبرنهیك اقتضاسندندر ؟ صبردن نه بللی اولور ؟ سقراطك صبری نصل ایدی ؟ سقراطه کیم طوقات اوردی ؟ سقراط نهسویلدی ؟ بردلقیا بلیننك پدری نه دیمش ؟ دلیقانلی نهجواب ویرمش ؟ پدری نه یابمش ؟ صکره اوغلی نه سویلدی ؟

حاضر جوابلق

فرانسه حکمدارلرندن اون دردنجی (لوئی) آره صره شعر سویلرمش . برکون تنظیم ایتدیکی برشعری قرناسندن برینه کوستروب مطالعه سنی صورار . اوذاتده قرالک اثری اولدیغنی بیلمدیکندن بونی هانکی جاهل یاپمش؟ دیر . قرال ایسه حدتلی برطور ایله بن یاپدم . دینجه موما الیه اصلاطورینی دکشدیرمیوب اویله ایسه افندمز فنا یازمق مراد بیورمش وکمالیله موفق اولمشسکز . ذاتا افندمز هر مراد عالیگزی یاپه بیلمك استعدادینه مالکسکز دیهرك قرالك حدتنی تسکین ایدر

§

برآدم هنوز پدرینك میراثنه نائل اولمش برذاته کیدوب افندم نائل اولدیغکز میراثك یاریسی بنمدر . چونکه بن سزك قرنداشکزم دیمش اوذاتده عجایب ! نهدن بنم قرداشم اولیور سکز؟ دیه صورنجه الله الله هپمز حضرت آدمك نسلندن دکلمییز؟ بوجهتله جملهمز بر پدرك اولادی اولملزمییز؟ دیر . موما الیه ایسه آکلاشلدی ! دیهرك چیقاروب برلیرا

شعر) قاعدهٔ مخصوصینه تطبیقا سویلهنن وزنلی سوزلر .
تنظیم) نظامنه ، یولنه قویمق ، دیزمك .
لیرا = برآلتون یدی صوم ایلی تین

قرنا) برحکمدارك مابینجیلری .
استعداد) طبیعتنده برشیئه قدرتی ، حاضرلغی اولمق .

ویرەش • هریف بیرلبرلایی کورنچە بوتمدربیك لبرالق مبرائلیاریسی برلبرامیدر ؟ دیـەصورمسی اوزرینه اوتەکی صـوص : اگر دیـگر قرداشلرەمز طویەجق اولورلرسە پایکه برلبرادە دوشمز جوابنی ویروب صاوشمشدر •

§

برکوچك چوجق اتەك آلمق ایچون فرونـە کیدر اتمکی النه آلـوب خفیف بوالدقن اتمکجی یه ! غـالبا بواتەك اکسیکدر" دیر. اتمکچی ده" شاشقین ! اکسیك اولدیغی دهاایی یا ! کوتوریرکن چوق زحمت چکمزسین • یورامه یەرق کوتوررسین • جوابنی ویرر • چوجق ده پکی دیەرك اتمکی آلیر ودکانك پیش تختەسنه اون بش پاره براقوب کیدر • اتمکجی آرقه سندن بغاباق ! پارەیی اکسیك ویردك دیه باغیرنجه چوجق : شاشقین اکسیك اولدیغی دهاایی یا ! همسکاهفیقالك اولور • همده صایارکن چوق زحمت چکمزسین ! دیر •

§

صباحلاری یتاغندن کیج قالقمغی عادت ایدنمش اولان برچوجغه پدری دیرکه : صباحلین هرکسدن اول ایشنه کیدن برآدم یولده برکیسه پارەبولمش • عقللی چوجق ده اویلەایسەپارەیی غائب ایدن آدم دهاارکن قالقمش اولمالی • جوابنی ویرر •

تعلیملر :

اڭی کیم ایدی ؟ شعرینی کیمه کومتردی ؟ اوذات نەسویلدی ؟ آرال نه جراب ویردی ؟ ـ نهایت اوذات نەدیدی ؟ برآدم میراث یدی یه نەدیدی ؟ میراث یدی نەصوردی ؟ آوآدم نەجواب ویردی ؟ میراث یدی نه جواب ویردی ؟ حریف نەسویلدی ؟ نهایت میراث یدی نەجواب ویردی ؟ کوچك چوجق نرەیه کیتدی ؟ اتمك ایچون نەدیدی ؟ اتمکجی نەسویلدی ؟ بوکاقارشی چوجق نەیاپدی ؟ ونەجواب ویردی ؟ کیج قالقان چوجغك پدری نەسویلدی ؟ کیم بولده کیدرکن پارەبولدی ؟ چوجق پدرینه نەجواب ویردی ؟

فرون = اکمکچی میچی واکمکچی آدم •
اکسیك = کم وآز ،
آرقەسندن = آرتندن
صباحلین = ایرتەبلن

§

اسرار ثروت

زنكين بر آدمك اوغلى پدرينه " نه‌يابديكده بوقدر زنكين اولديكز بن بوقدر غيرت ايديورم ، غايت اداره‌لى طاورانيورم‌ده ينه كوج حال ايله ايكى اوجى بربره كتيره بيليورم ديه سوال ايدر پدرى اوصره‌ده يانمقده اولان ايكى مومك برينى سونديره‌رك ديركه : اوغلم ! ثروتمالك اولمه‌نك سرى لزومندن زياده صرف ايتمه‌مك وايكينك يرينه برايله اداره ايتمكدر "

ايى رفيقك تأثيرى

شاعرلردن برى ايى رفيقك انسانه اولان حسن تأثيرينى آكلاتمق ايچون آتيده‌كى سوزى سويلمشدر :

برگون گزر ايكن يرده يارى قوريمش بر ياپراق كوردم نظر دقتمى جلب ايلدى . اله آلدم . غايت لطيف اولان قوقوسندن خوشلنه‌رق ديدم كه سن گلميسين كه بوقدر لطيف قوقيورسين ؟ " ياپراق‌ده جواباً : بن گل دگلم فقط گل ياپراغيله برلكده بولندم‌ده قوقوسى بكا كچدى " ديدى . برفيلسوفه طانيمديغى بر آدم گوستريله‌رك « شو آدمى نصل بيليرسگز ؟ » ديه صورمشلر . اوده كيملرله قونشديغنى خبر ويريگز ، نصل آدم اولديغنى سويليه‌يم ديمش .

فنا رفيقك تأثيرى

بر گنج ، سفيه بر آدم ايله گزر ايكن حكمادن برينه راست گله‌رك قرارر

حسن تأثير) برقوتك برشيئه گوزل صورتده كچمسى .
نظر) كوز ، باقش (قاراو)
(دقت) برشيىء عقل وذهن ويرمك .

اسرار) سرلر گيزلى شيلر .
ثروت) زنگينلك ، مال بايلق وباره‌نك چوقلى ،
مالك) صاحب وخواجه اولمق

بوزارر حکیمده کنجده بو حجاب اثرینی گورنجه اوغلم ! سنده براثر محجوبیت کوره‌کله غایت ممنون اولدم . فقط‌بوندن صکره موجب محجوبیت اوله‌جق آدملرله‌دگل ، سنی مفتخر ایده‌جك آدملرله آراقداشلق ایتدیککی کورمك ایسترم دیمش .

تعلیملر :

برشاعرگزرکن نه کوردی ؟ یاپراق نه‌دن شاعرك خوشنه کیتدی ؟ یاپراغه نه سویلدی ؟ شاعر یاپراقدن نه جواب آلدی ؟ فیلسوف نه جواب ویردی ؟ برکنج آدم نه یاپیوردی ؟ کیمه کلدی ؟ حکیم کنجه نه سویلدی ؟

نانکورلك ومنتدارلق

نانکورك یورکی برچوله بکزرکه نه قدر یاغمور یاغسه ، طویمق بیلمز اوزرنده هیچ برشی بیتمز نانکوردن هردرلو فنالق اومیلور . نانکورلك کوکی صوکی سفالتدر .

انسانك یورکنده حاصل اولان فنالقلرك ، طبیعتلرك اك آلچاغی نانکوللکدر . بوعلتدن خلاص اولان یورکلر ایسه‌پك نادردر . اویله نانکورلر واردرکه چوق ولی نعمتلرندن کوردکلری ایلکلردن طولایی منتدار اولمدقدن بشقه آکا قارشی فنالق ایتمکه‌بیله قالقشیرلر .

لافونتن دیمش‌که برآدم طوکمش ، بایلمش بریلانی قوینینه ایصیدرق جانلندرمش اولدیغی حالده یلان اك اوّل کندیسنی صوقمشدر .

اویله نانکور آدملرده واردرکه کندی نانکورلکلرینی قاپانمق فکری ایله انسانك ایتدیکی هرایلك ، کندی فائده‌سی ایچوندر . یعنی هر ایلك آلتنده مطلق برمنفعت شخصیه گیزلیدر . دیرلر . بویله آدملر منتدارلق

(سفیه) ذوقنه ، صفاسنه وهوسنه تابع اولان .
(کنج) یاش کشی .
(حجاب) اوتانمق (اویالمق) محجوبیت اوتانمق اثری ، اوتانغانلق .

(مفتخر) اوکندیره جك حال .
(نانکورلك) ایلك بیلما مزلك .
(یخشی لیقك قدرینی بلماو) منتدارلق) بریندن کوریلن ایلکی بیلمك طانیمق .

بورجلرندن قورتلمق ایچون ایشته بویله انسانك وجدانند ده قاریشرلر •
اوعـزیز موقعده بیله قنالـق اثری آرابوب اك بیوك فضیلتلردن برینی
انکار سوداسنده بولنورلر مثلا ; فلا آدم بزه ایلکی ایتدی ایسه شوویا بونیتله
ایتدی • دیرلر ه اصلی بونلرك افکار باطله سنجه ، گویا بر منفعتی اولمدقچه
کیمسه کیمسه‌یه بر ایلك ایتمز یعنی کندیسنی مرحمتلی سخاوتلی وده بیلم
نه‌لی کوستره‌رك آندن کندیسنه بر فائده چیقارمق ایچون انسان انسانه
بعض ایلکارده بولنور ایمش !

واقعا بر طاقم آدملر بعض خصوصلرده یالکز کندی منفعتلرینی کوزه
ده‌رك ایلك ایدرلر ایسه‌ده بوحال هر کس حقنده قبول اولنورشی دگلدر •
بونك ایچون بویله سفسطه‌لری رد ایله دائما انسان انسانه ایلك ویاردیم
ایتمکدن گری طورمامایدر •

برده هر کس ناذکور اولمه‌یوب اوبله ایلك ظاهر اوبیلیر آدملرده واردرکه
کوردکلری ایلکی اصلا اونوتمه‌یوب صاحبنی دائما خیرایله یاد ایدر
وقارشیلق اولمق الدن کلدیکی قدر بر ایلك ده‌کندیلری ایتمکه چالیشیرلر •
الحاصل پادشاهنه ، ولی نعمتنه ، آنا وباباسنه ، وطننه ، ملتنه قارشی ناذکور اولان
آدم آلچاقدر ه ایلك ایدنلرك قلبلرینی بوقلامق اصلا جائز دگلدر • اوبر حکمت
الهیه‌درکه سروسینی بیلمك ، هر دلوغ یلری بیلن حق تعالی حضرتلرینه

(ناذکور) ایلك بیلمز اولان ولی نعمت) ایلك
صاحبی متندار) کوردیکی ایلکه
قاریشی کندینی بورجلی بیلن
ایصتمق = جلیتمق •
(الهیه) الهه مخصوص •
انتخاب) آیرمق سچمك •
محصولدار) محصول ویرن ، اکیلن شیئی بیترن (اومتر کان)

(منکر) برشیء انکار ایدن ، کوردیکی ایلکی
انکار ایدن •
(منفعت شخصیة = اوزفائده‌سی (لافونتن)
فرانسه‌لی) مشهور شاعر وادیب
(واقعا) کرچك صحیح (سفسطه) کورنشده
طوغری ، حقیقتده یالان اولان ظن ، زعم (رد)
کری یه چویرمك ، قبول ایتمامك •
(یاد) اکمق ، فکره ، خاطره کتیرمك •

مخصوصدر . عالمده ایپك گبی گوزل شی یوقدر . شوقدر وارکه ایپلکه لایق اولانلری ایبچه انتخاب ایتمك لازمدر نصلکه محصولدار اولمیان طوپراغه اکیلان تخم نه‌قدر ایی اولسه‌ینه برشی حاصل ایلمز .

شوده صحیحدر ایپلك ایدنك طویدیغی سونچ ایپلگی کورنك مسن ایلدیگی سونچدن زیاده‌در .

تعلیملر :

تانکورلك یورکی نه‌یه بکزر ؟ تانکوردن نه‌لر اومیلور ؟ تانکورلکك صوکی نه اولور ؟ انسانده‌اك آلچاق طبیعت نه‌در ؟ یلان کیمی صوقمشدر ؟ یلان نه‌یه مثالدر ؟

یالان سویلمامك

یالان سویلمه‌نك درلو درلو مضرتی واردر . یالانجی هرحالده میدانه چیقار صاحبنی او تاندیرر رذیل ایدر . یالان سویلینك ندر وحیثیتی قالماز . طوغری سویلسه‌ده آرتق کیمسه اینانمز ضرری نهایت کندیسنه طوقنور وبیوکلرك وهرکسك نظرندن دوشر . کندیسنه بر ایش احاله ایدلمز امنیت اولنماز , کندیسنی سون بولنماز .

طوغری سویلین آدم ایسه هرکسك حسن توجهنی قازانیر . بولندیغی ایشدن دها بیوك ایشاره لایق کوریلیر قدروقیمتی آرتار هرکسك یانندہ سوزی مقبول اولور یالانجی ایسه بونلرك جمله‌سندن محروم قالیر وهرکس کندیسندن نفرت ایدر .

برآدم یالان سویلرکه بشقه‌سنك حقوقنه طوقنمش ویالکز کندی منفعتنی آرامش اولور حال بوکه بشقه‌لرندن زیاده کندیسی ضررلی چیقار . عالمده یالانجیلق یوزندن چکیلان زیانك حدی حسابی یوقدر .

(حس) طویغو ' طویمق (سیزمك)
(احاله) یاپیله‌جق برایشی بشقه‌سنه اصمارلامق .

(نفرت) خوشلانماماق اکراه ایتمك .
نظرندن دوشر = کوزندن توشر .

هرکسك

هر کسك بشقه‌لرینی طوغری بیلمگه حقی واردر . آنك ایچون یالان سویلین آدم بشقه‌سنك بو حقنی غصب و انکار و کندیسنه اولنان امنیته خیانت ایتمش اولور

تعلیمات :

یالان سویلینك حالی نصل اولور ؟ طوغری سویلینك حالی نه‌در ؟

§

ایلك ضایع اولماز .

وقتیله فاروس آطه‌سی معتبرانندن (قامپانی) نامنده بر ذات وار ایمش . بو ذات غایت مرحمتلی انسانیتلی فقراپرور اولدیغندن وطنداشلری کندیسنی فقرا باباسی اسمیله یاد ایدرلر ایمش . زوجه‌سی ایسه بالعکس غایت خسیس بر قادین اولوب اصلا ایلك ایتمز و زوجنك‌ده ایلك ایتمه‌سنی ایسته‌مز ایمش .

برکون بر عثمانلی کمیسی ییه‌جك ایچه‌جك آلمق اوزره مذکور آطه‌نك لیمانه یناشیر کری دونه‌جکلری زمان علی اسمنده بر اسلام چوجغنی اورایه چیقاروب قاچارلر . بیچاره علی اوراده حزین حزین اغلامغه باشلار . بو صره‌ده (قامپانی) ده دکز کنارینه اینمکده ایکن چوجغك فریادینی ایشیدر . یاننه واروب « چوجغم ! نیچون آغلایورسن ؟ » دیه سؤال ایدر . چوجق باشنه کلنی آکلادیجه : « کدر ایتمه چوجغم اومه کل بن سنی اولادم کبی سوروب بسلرم » دیه‌رك آلوب اوینه کوتورر زوجه‌سنه « اورانیا ! ایشته سکا بر چوجق کتیردم کمیجیلر بوراده براقوب قاچمشلر . زواللی بوراده کیمسه‌یی طانیماز (رجا ایدرم ، شو چوجغه

(حقوق) حقلر انسانك حقی اولان شیلر .
(غصب) بشقه‌سنك حقنی زورله آلمق .
(فاروس) اسکندریه جوارنده اولان مشهور بر آطه ایدی شمدی یارم آطه حالنده‌در .
(معتبر) اعتبارلی ، قیمتلی ، دکرلی .

(فقراپرور) فقرا بسلیجی (بالعکس) بر شیئك عکسی ، ضدی اولارق (خسیس) پاره‌سنی مالنی حددن زیاده اسیرکه‌ین .
(زوج) بر قادینك قوجه‌سی (ایر) لیمان کمیلرك ، وابورلرك طوردیغی یر .
(حزین) حزنلی ، کدرلی (قایغولی)

اولادلرکبی باق تربیه‌ایت » دینجه زوجه‌سی ذاتاً کندی ملتندن بیله اولسه‌اییلك ایتمك ایسته‌مدیکندن « بوترك‌چوجغنی نه‌یاپاجغم ؟ » دیه میرلدانمغه باشلامش (قامپانی) زوجه‌سنه « اورانیا ! بنی‌دیکله ! ترك اولسون نه‌اولورسه اولسون ، انسان دگلمی ؟ قرادشمز صاییلیر . کندی جنسمز اولان انسانلره آجیمق ویاردیم ایتمك دینجه وعقاجه فرض دکلمیدر ؟ » یوللو برطاقم نصیحتلر ایله قاندیره بیلمش .

علی ، خیلی زمان قامپانینك اونده قالوب بابا اولاد کبی بر برینی سورلر ایدی . نهایت بیوینجه استانبوله گیتمگی آرزو ایدر . برکون اذن آله‌رق فاروس اطه‌سندن آیریلیر .

علی ، بروقت خاطردن چیقماز ایدی . لکن آره‌دن برخیلی سنه کچنجه اونودلمش ایدی . اوصره‌ده آق‌دکز آطه لرنك قورصانلر ، یعنی دگز خرسزلری پیدا اولمش ایدی . بونلر برکیجه مذکور آطه‌یه چیقارلر .

اوراده گوردکلری برچوبانی طوته‌رق اکر بو آطه نك اك زنکیننی بزه کوسترمیه‌جك اولور ایسه‌کسنی تلف ایدرز . دیرلر. چوبانده قورقوسندن (قامپانی) نك اوینی کوسترمکه مجبور اولور . قورصانلر اوه کیردکلرنك (قامپانی) بریول ایله قاچمش اولدیغندن زوجه‌سنی اله کچیررلر .

« پاره‌لرك یرینی‌کوستر ! » دیه‌صیقشد یریرلر . قادین « پاره‌مز یوق » دیه‌بك چوق یمین‌ایدر . فقط بردرلو ایناندیره‌ماز .

خرسزلر قادینه چوق‌اذیت ایدرلر ایسه‌ده کندیسی صوك درجه خسیس اولدیغی وپاره‌یی جاندن زیاده سودیکی ایچون بردرلو پاره‌نك یرینی

(فریاد) باغیرمق ، یوکسك سسله یاردیمه چاغیرمق .
(تلف) یوق‌ایتمك ، اولدرمك (والی) بیوك شهرلرك اك بیوك مامورلری (غوبرناطر)
(عرض) بیان ایتمك ، کوسترمك .
(تلطیف) بریسی حقنده ای معامله ایتمك . خاطرینی خوش ایتمك (التفات) بریسیله ای کورشمك .

خبر

خبر ویرەمز . قورصان باشی ، آغز لغنجه آلتون آلمدقجه صالویرمامك اوزره بوقادینك طاغه آشیرلمسنی قورصانلره امر ایدر . قادینی طاغه آشیررلر . زواللی قامپانی بو حالدن غایت کدرلنەرك زوجەسنی قورتاره بیلمك املیله آلمەنك متصرفنه کیدر . متصرف زوجەسنی قورتارمغه قادر اولەمیەجغنی وفقط کیفیت آغریبوز والیسنه عرض ایدیلیر ایسه حقانیتی سور وسوزی ایشلر برذات اولدیغندن قورصانلری بولدیروب زوجەسنی قورتاره بیلەجگنی سویلر . بونك[1] وزرینه قامپانی آغریبوزه کیدوب والینك حضورینه چیقار . والی قپانی‌بی کورر کورمز طانیر : اوطور موسیوقامپانی ، اوطور ! دیەرك تلطیف وقهوه کتیرلمسنی امر ایلر .

بیچاره قامپانی بوالتفاتك سببنی بیلەمدیکندن نەدیەجکنی شاشیرر . والی تکرار : نصلسکز ، موسیوقامپانی ؟ ان‌شاالله کیفکز ایيدر . مادام اورانیا نصلدر ؟ ایيمیدر ؟ فرانسەدن نصل کلدیگز ؟ زوجەگزینه اسکی طبیعتندهمیدر ؟ سزحالا ایپالك ایتمکده دوام ایدییورمیسگز ؟ دیر بونك اوزرینه قامپانی یەبرآز جسارت کلوب ذات عالیکز بنده گزی نەدن طانیورسگز ؟ دیه سؤال ایدر . والی نصل طانیمم ، موسیوقامپانی ! سزبنی طانیمیورمیسکز ؟ کوچك علی‌یی اونوتدیکزمی ؟ دینجه قامپانی همان والی‌یی قوجاقلایەرق باشنەگلن حالی حکایه ایدر .

والی ؛ قورصانلری طوتدرمق اوزره درحال درت گمی چیقارر . چوق سورمیوب کمیلر قورصانلری طوتارلر . قامپانینك زوجەسنی آشیرلدیغی یردن صاغ سالم قورتاروب آغریبوزه کتیررلر . والی ، ولی نعمتنی‌یك چوق هدیەلرله تلطیف وپاروس آطەسنه متصرف تعیین ایلر . لیمانه قدر

---

[1] (وداع) بربرندن آیرلەجغی وقت اللهه آصمارلادق | (تابشردق) اللهه امانت اولدیمك .

برابر كيلدوب وداع ايتديكى صرەده « باباجغم ايشكز دوشدكچه خبر ويرڭ ؟ عەرم اولدقچه منندارگز اولديغمى اونتمايه جغم »

تعليملر :

قامپانى كيم ونرەلى ايدى ؟ نصل آدم ايدى ؟ زوجەسى نصل برقادين ايدى ؟ آطەيەنه كلمش ايدى ؟ نه ايچون كلمش ايدى ؟ آطەيەنه براقديلر ؟ چوجق نه ايچون آغلايوردى ؟ چوجق كيمه رست كلدى ؟ چوجق حالنى آكلادنجه قامپانى نەديدى ؟ چوجغى نرەيه كوتوردى ؟ كيمه تسليم ايتدى ؟ زوجەسنه نه تنبيه ايتدى ؟ زوجەسى قارشيلق اولەرق نەديدى ؟ قامپانى زوجەسنى نصل قاندردى ؟ على يه نصل باقلدى ؟ صكره نرەيه كيتدى ؟ آقدكز آطەلرنده نه پيدا اولدى ؟ چوبانى كيملر طوتدى ؟ چوبانه نەديديلر ؟ چوبان نەيابدى ؟ قورصانلر اوده كيمى بولديلر ؟ قادينه نەديديلر ؟ قادين نەجواب ويردى ؟ قورصانلر رئيسى نەديدى ؟ اورانيه نه اولدى ؟ قامپانى زوجەسنى قورتارماق ايچون نه تدبير قوللاندى ؟ متصرف قامپانى بى كيمه كوندردى ؟ والى قامپانى بى نه يولده قبول ايتدى ؟ بوصرەده قامپانى نەحالده بولندى ؟ والى كيم ايمش ؟ قورصانلر نصل طوتلدى ؟ اورتيانه اولدى ؟ نهايت قامپانى نصل تلطيف ايدلدى ؟ والى نصل وداعلاشدى ؟

طمع

طمع : اخلاق مذمومەدندر . طمعكار آدم بتون آرزولرينى اله كيترمك ايچون هردرلو فنالغى يايار ، هيچ برگناهدن صاقنماز ، يالان سويلر ، يالان يره يمين ايدر . حيلەيايار ، حرام ييرخرسزلك ايدر ، حتى آدم اولدرمكى بيله گوزينه آلديرر .

طمعكار چوق شيئه طمع ايدر ، لكن ينەهرشيئه محتاج قالير . آلتون وكومش انسانى سعودايده مز سعادت آنك ايى صورتده قوللانلمسيله حاصل اولور . طمعكار ايسه يالكز آلتون وكومشى سعادت ظن ايدر طمع ايله طوپلانان آقچه چوق كره وارثلرەده فائده ويرمز . طمعكارڭ كيمسەيه بر ايلگى اولمادن بشقه كندينه بيله مرحمتى اولماز . طمع حسيات انسانيەيى بيله محو ايدر .

§

بر آردوده بولنان ايكى نفرك مدت عسكريەلرى تمام اولور . رخصت تذكرەلرينى آلوب وطنلرينه عودت ايتمك اوزرەيوله چيقارلر بونلردن برينك

(طمع) گوزى طويماملق ، آچ گوزلى اولمق .
مذمومة) ذم اولنەجقشى ، عيبلانەجق حاللر .
(قوللانمق) توتولمق .

(حسيات) انسانك بتون طويغولرى .
(محو) برشيئى يوق ايتمك .
خرسزلق = اوغريلق .

برادر

برادرلر وسائرلری وفات ایدرب والده‌سندن بشقه کیسه‌سی قالماش ایدی . شهره یاقلاشنجه بری دیگرینه: بز بو گیجه وقتنی بری غربتده ایدك . گل کندمزی خانه‌مز خلقنه بیلدرمیه‌لم ، بقالم بزی تانیه بیلیرلرمی ؟ دیر اوته‌کی ده قائل اولور . شهره کیرنجه هر بری کندی خانه‌سنه کیتمك اوزره آیریلیرلر . والده‌سندن بشقه کیسه‌سی قالمامش اولان نفرك والده‌سی کندیسنی کورنجه طانیه‌ماز . اوغلی ده یبانجی کبی طاورانه‌رق اوکیجه کندیسنی مسافر ایتمه‌سنی رجا ایدر . والده‌سی بنم یاتاجق یرم یوقدر . مسافر قبول ایده‌مم شوراده برخانه کیدوب اوراده یاته بیلیرسین دیر . نفر ده جانم ! سن بکا خانه کیت دیورسین اما اوزرمده برمقدار پاره واردر . اویله اولور اولمازیره کیده‌مم مرحمت ایتده بنی اویکه قبول ایله دیه تکرار رجا ایدر . و آل شو پاره‌یی ده صاقلادیه‌رك جیبندن برکیسه پاره چیقاروب ویرر . قادین پاره‌یی کورنجه نفری قبول ایدر . یمك ییرلر . یاتاجق وقت کلیر . نفر هالا کندیسنی بیلدرمز نهایت یاتوب اویورلر . قادین پاره‌یه طمع ایدر کیجه یاریسی قالقوب نفری اولدرمکی قورار تلف ایدر صباح اولنجه اوبر نفر کلوب آرقداشنی صورار قادینك خانه‌سنه اویله بر آدم گلمدیکنی سویلر واصرار ایدر . نفر جانم سنك عسکرده بر اوغلك یوقمی ایدی ؟ ایشته بزدون آنکله برابر کلدك دیه بیان حال ایدر . اوزمان قادین ایواه اویله ایسه اوغلمی اولدرمشم دیه‌رك بایلوب یره دوشر اما نه چاره اولان اولمش قوش الدن اوچمش بولنور .

تعلیملر :

طمع نصل شیدر ؟ طمعکار نه‌یی ارتکاب ایدر ؟ هرشیئه کیم طمع ایدر؟ وار لقده سعادت نه ایله حصول اولور ؟ طمعکارك کیمه فائده‌سی وار ؟ نهایت طمع انسانی نه یاپار ؟ وطنلرینه کیدن ایکی آرقداش کیمنرایدی ؟ شهره یاقلاشنجه بری برلرینه نه قرار ویردیلر ؟ یالکز بر والده‌سی قالان نفر اوه کیدنجه نه یاپدی ؟ والده‌سی نه جواب ویردی ؟ قبول ایتمك ایستمه‌ینجه نفر والده‌سنه نه دیدی ؟ والده‌سی صکره نصل اولدی نه قبول ایتدی؟ قادین خاطرینه کیجه نه دوشدی و نه یاپدی؟ صباح اولنجه اولرینه کیم کلدی و نه صوردی؟ قادین نه جواب ویردی؟ نفرك کندی اوغلی اولدیغنی نصل بیلدی ؟ نهایت قادینه نه حال اولدی ؟

(وفات) اولمك	(دیکر) بشقه
(جیب) کیسه	(نفر) صالدات .

نصايح

۱ - اولور اولماز كوجا ـ كاره ماندعلره راست گلمكله اميد يكى كسمه باشلاديغك ايشى يارينده براقمه بوخصوصده اورمجكدن عبرت آل اورمجـك اورديكى آغى يوز دفعه بوزيله جق اولسه ينه اورر •

۲ - طاراق وكوجا ـ كه دوشه جـك اولور ايسه‌ك اميد يكى كسمه، زيرا بو يله وقتارده دها زياده جسارت لازمدر •

۳ - مدتاى خفيف طبيعتلى اولمه • مدت آتش كبيدر برقغلجـم قوجه بر اورمانى طوتشديره بيلير •

۴ - اوچ آلدق آرز وسنى براق. دشمنكه ايالك ايتمكـه آنى كنديكه دوست ايتمكه چالش •

۵ - طالع لايه طالع لايه كول اولديغى كبى بيوك شيلرده آزار آزار ميدانه كلير •

۶ - بشقه‌لرينك كوتولكنى سويلين سزك كوتولكارى ده بشقه‌لرينه سويلر •

۷ - ايي اثوابي اولميانلره كوتوكوزله باقميكز بلـكه آنلرك علمى وادبى سزككندن زياده‌در •

۸ - كنديكزى مدح ايتمكدن صاقنكز زيرا برانسان كندى حقنده نه قدر آز سويلسه هركسك يانندا اوقـدر زياده مقبول اولور وايالك هرحالده كنديني كوسترر •

محتاجلره ياردم

معاونته محتاج اولانلره ياردم ايتمك، انسانلق شأننددر . برچوجغى آچ ومحزون كوروب ده يه جك ويرمرك آنى سويندر ديكمز زمان قلبمزده برسـوينج حس ايتديكمزى بـز ؟ درسـنى بيلميان بر چوجغه يـاردم ايتديكمز وقت خوشلانمازمى يز ؟

(اصرار) قات قات قلمق . | بايلوب دوشر) هوشسز لنوب توشر .

خفيف طبيعتلى = يكل خنقلى كمسه . | (اثواب) كيوم صالوم

جناب

جناب ربّ رحیم مرحمت ایدنلره مرحمت ایتمکی وعدبیورمشدر .

طول قادین ایله مسافری

بر طول قادین چوجقلر یله برابر فقر وضرورتك صوك درجه‌سنه وارمش ایدی . بو حالنده برکون خانه‌سنك قپوسی اورلدی . قادین قپویی آچاجه بر فقیر آدم ایچری کیردی . بو آدم کیجه مسافر قالمسنی قادینه رجا ایتدی . طول قادین ده بیچاره‌نك یورجاسنی قبول ایلدی . سفره‌یه اوطوردقلری وقت مسافر مادامکه ییه‌جگکز بوقدر آزدر ، بنی نصل قبول ایتدیکز ؟ بو یمك یالکز شو کوچك یاوریجقاره یتمز . بونه قدر مرحمت ! دیدی .

بونك اوزرینه طول قادین بر آه چکه‌رك افندم ! بنم ده غربتده اوغلم وار . حقکزده‌گی ایتدیکم معامله‌یه قارشیلق اوله‌رق حق تعالی حضرتلری ده بنم اوغلمه یاردیم ایدر . دیر دیه‌ز مسافر آیاغه قالقوب اوت والده‌جکم ! ایشته جناب حق اوغلکزه یاردیم ایدییور . دیه‌رك قادینك اللنی اوپدی . مگر بو مسافر او طول قادینك اوغلی ایمش . والده‌سنی تجربه ایچون اویولده کورشمه‌گی مناسب کورمش . بونك اوزرینه انا اوغل یکدیگرینه صاریلوب الله تعالی‌یه شکر ایتدیلر طول قادینك اوغلی غربتده ایکن خیلیجه پاره پیدا ایتمش اولدیغندن قالان عمرلرینی والده‌سیله برلکده راحتلك ایله کیچیرمشلردر .

تعلیملر :

طول قادین نه حالده ایدی ؟ اوینه کیم کلدی ؟ نه رجاده بولندی ؟ قادین نه دیدی ؟ مسافر سفره‌ده نه سویلدی ؟ قادین نه جواب ویردی ؟ مسافر نه دیه‌رك قادینك اللنی اوپدی . نهایت آنا اوغل نه یاپدیلر .

ایکی چوجغك ظرافتی

ایکی چوجغه ، سفره‌ده یمك ایستاملری پدر ووالده‌لری طرفندن تنبیه

(جناب) تعظیم یعنی بیوتمك وآغیرلامق ایچون اللهك وپیغمبرك وبیوك ذاتلرك اسملری ایله برابر سویلنیر .

(رحیم) مرحمتی چوق اولان .

(وعد) سوز ویرمك .

(مرحمت) برینك حالنه اجیمق

سفره = آشیاولق .

(والدین) آتا انا .

اولنمش ایدی . برکون هر نصل ایسه بونلردن ارکك چوجغك آلدینه بیك قویمغی اونودرلر . بیچاره چوجق هم اطاعتده قصور ایتمامك ' همده آج قالمامق ایچون بر یول دوشونور . سفره نك اوزرنده بولنان طوزلقدن بر مقدار طوز آلوب طباغك ایچنه قور . والدینی بونی کوروب نه یاپه جغنی سوءال ایدنجه : بکا ات ویریله جك اولورسه طوزلیوب یبه جکم دیر . قیز قرداشنه ده هر شیدن ویرمشلر ' یالکز

اك سودیکی بر یمکدن ویرمکی اونوتمشلر . اودخی قرداشی کبی بر تدبیر دوشونوب : شوندن یدم ' بوندن یدم ' اماشو اوته کندن یمدم . دینجه قیزکده بو ظرافتی تحسین اولنه رق سودیکی او یمکدن ده ویرلمشدر .

تعلیملر :

ایکی چوجغه نه تنبیه اولنمش ایدی ؟ طباغنه طوز قویان هانکیسی ایدی ؟ طوزی نیچون طباغه قویدی ؟ والدینك سوءالنه نه جواب ویردی ؟ قیز قرداشی نه دیدی ؟ نیچون اویله دیدی چوجقلرك بو تدبیرلرندن نه حاصل اولدی ؟

رنکلر

رنکلر نظرلره خوش کورینور . قلبلره صفا ویرر . کوك ' اوولر ' چایرلر ' چمنلر ' اوتلر ' یاپراقلر ' چیچکلر ' حیوانلرك ' قوشلرك تویلری وداها نیجه نیجه شیلرك رنکلری هپ انسانك نظر حیرتنی جلب ایدر . انسانك کوزی هر رنکدن زیاده ' یشیله باقمقدن خوشلاندیغی کبی طبیعتده هر رنکدن زیاده ' یشیل رنك چوق بولنمقده در

اصل انا رنکلر اوچدر : قرمزی ' صاری ' مائی .

بیاض ایله سیاه ' رنکلرك بر رصوك درجه لری دیمك اولمغله انلر دخی انا رنکلردن معدوددورلر .

طبیعی یاخود باشلیجه رنکلرده یدیدر . بونلرك اسملری شونلردر : قرمزی ' ترنجی ' صاری ' یشیل ' مائی ' لاجوردی ' مور . کونشك ضیاسی

ترکیب) بردن زیاده شیلری بربرینه قارشدرمقله بشقه برشی حاصل ایتمك

منشور دینیان اوچ طرفلی بر بلوردن کچدیکی حالده بویدی رنك کوریلور • یاغموردن صکره بعض کره کوك یوزنده یای شکلنده گوریلان علائم سمادخی اویله کورینور •

بو آنا وطبیعی رنکلرك آزوچوق بر برینه قارشدیرلمسندن پك چوق رنك حصوله کلیر • بوراده باشلیجه اون آلتی رنك کوستریلوب صورت ترکیبلری بیان اولندی •

ترنجی - قرمزی ایله صاریدن ترکیب اولنور •

اچیق اولمق ایچون صاریدن ، دها قویو اولمق ایچون قرمزیدن زیاده‌جه قونیلور •

ترشه - بیاض ، مائی ، بر آزده یشیل رنکلردن ترکیب اولنور • دها اچیق اولمق ایچون بیاضدن ، دها قویو اولمق ایچون یشیل ایله مائیدن زیاده‌جه قونور • فستیقی - صاری ، مائی وبیاضدن ترکیب اولنور • دها اچیق اولمق ایچون بیاضدن ، دها قویو اولمق ایچون مائی ایله صاریدن زیاده قونور •

یشیل - صاری ایله مائیدن ترکیب اولنور • دها اچیق اولمق ایچون مائیدن زیاده‌جه قونور •

مور - مائی ایله قرمزیدن ترکیب اولنور . لکن مائیدن ازجه قونور • دها اچیق اولمق ایچـون قرمزیدن ، دها قویو اولمق ایچـون مائیدن زیاده‌جه قونور •

صوغانی - قرمزی ، صاری ، بر آزده سیاهدن ترکیب اولنور . دها اچیق اولمق ایچون صاریدن ، دها قویو اولمق ایچـون سیاهدن زیاده‌جه قونور •

لعل - غار یبالدی ایله قرمزیدن ترکیب اولنور •

غار یبالدی - قرمزی ایله سیاهدن ترکیب اولنور • سیاه چوق قوتلی بر رنك اولدیغندن رنکاره تاثیری زیاده در بناعلیه هر هانکی رنکه داخل اوله جقسه تدریجا یعنی آزار آزار قونالمق ایجاب ایدر . آچیق اولمق ایچون قرمزیدن ، دها قویو اولمق ایچون سیاهدن زیاده جه قونور . ینبه قرمزی ایله بیاضدن ترکیب اولنور •

ویشنه رنکی - صاری ، سیاه و لعلدن ترکیب اولنور . دها آچیق اولمق ایچون صاری ، دها قویو یعنی ویشنه چوروگی یاپقلمق ایچون لعل و سیاه قاتیلیر

قهوه رنکی - سیاه - قرمزی و بیاضدن ترکیب اولنور •

سیاهدن زیاده جه قونور • دها آچیق اولمق ایچون بیاضدن ، دها قویو اولمق ایچون سیاهدن زیاده جه قونور •

جوزی - قرمزی ، صاری و سیاهدن ترکیب اولنور لکن قرمزی آزجه قونور • دها آچیق اولمق ایچون صاری ، دها قویو اولمق ایچون قرمزی زیاده جه قونور •

نفتی - یشیل ایله مائیدن ترکیب اولنور • لکن مائی زیاده جه قونور .

تعلیمەلر :

۱ سانك اك زیاده خوشلاندیغی رنك هانکیسندر ؟ طبیعتده اك چوق بولنان رنك هانکیسیدر ؟ اصل آنا رنکلر هانکیلریدر ؟ باشلیجه رنکلر قاچدر ؟ علائم سمابزه قاچ رنکده کورینور ؟ بویدی رنك بشقه نره ده کوریلور ؟ نه واسطه ایله کوریاور ؟ ترنجی رنك اصل یاپیلیر ؟ ترشه هانکی رنکلردن ؟ فستقی ؟ یشیل ؟ مور ؟ صوغانی ؟ لعل ؟ غاریبالدی ؟ ینبه ؟ ویشنه ؟ قهوه رنکی ؟ جوزی نفتی ؟

گوزل بر مثال

بر قادین هر اقشام چوجقلرینی طوپلایوب اوکون نه یاپدقلرینه ونه ایلك ایتدکلرینی سؤال ایدر ایدی براقشام چوجقلرك بوکاری نه یاپدقلرنی سویله یوب صره کلثوم ایله ګلزار نام ایکی کوچك قیز چوجقلرینه کلنجه ، کلثوم دیدی که : واللّٰه جکم بوکون آرقداشلرمدن بری درسلرینی پك ایی بیلدیکی

بیلدیکی ایچون صنه‌مزك برنچه‌سی دیه‌غواجه‌مز طرفندن بلح اولندی ۰ بن‌ده همان‌قوشوب آنی‌قوجاقلادم ۰ اوده سوینه‌رك بكاسوكیلی رفیقه‌م ! نه‌گوزل طویغوك وار ایمش ! دیدی ۰

صره‌كلزاره‌كلنجه‌دیدی‌كه : بوگون یانمه برقیزجغز اوطوریبوراید‌ی ؟ قرداشی اولمش ایمش ۰ آغلایه آغلایه درسنی ازبرلیوردی ۰ آكاباقه‌رق بن‌ده آغلادم ودیدم‌كه : قرداشك اولدی ایسه‌ بنی قرداش بیل ۰ اوده باشنی قالدیره‌رق بنی قوجاقلایوب بكاببوك برایبلك ایتدك ۰ دیدی بیلمم نه یابدم‌كه اوبكا اویله سویلدی .

والده‌لری بونلری ایشیدنجه پك چوق ممنون اولدی ۰ اولا كلثومه آفرین قیزم ! یانكده‌كی قیزك درسنی كچمش اولدیغنی كوره‌رك آكاحسد ایتمیوب سوینمش اولدیغك ایچون‌قات قات آفرین دیدی ۰

صكره‌كلزاره‌دونوب (آفرین‌قیزم ! سكاده‌چوق چوق آفرین‌كه اوقیزجغز ایله‌برابر آغلامقله‌گوزل بروظیفه‌اجرا ایتمشسین ۰ زیرا سوینلر ایله سوینوب كدرلیلر ایله‌ كدرلمنك انسانیتجه‌بروظیفه‌در ‹ محتاج اولانلره یاردیم ایتمك الگزدن › دیلگزدن كلمز ایسه باری رفیقلرگزك سونچلریله سوینوب كدرلریله كدرلنمكله‌محبت قلبیه‌گزی بیان ایتمشسكز دیه‌رك ایكیسنك‌ده ایتدكلری برایبلك اولدیغنی بیان وینه ایبلكده بولنملرینی نصیحت ایلدی ۰

تعلیملر :

برقادین آقشاملری نه‌صورواردی ؟ كلثوم كیمی قوجاقلادی ؟ نه‌ایچون قوجاقلادی ؟ رفیقه‌سی نه سویلدی ؟ كلزارك یاننده آغلایان كیم‌ایدی ؟ آغلامه‌سنك سببی نه‌ایدی ؟ كلزارنیچون آغلادی ؟ آغلایان قیزنه سویلدی ؟ بوكامقابل قیزنه‌یاپدی ونه‌دیدی ؟ والده‌سی كلثومه نه‌دیدی؟ كلزاره‌نه سویلدی ؟ كلثوم ایله كلزار بوحركتلریله‌نه‌یاپمش اولدیلر ؟

ایپك بوجکی

ایپك بوجکی ابتدا اچین وهندستان طرفلرنده ظهور ایتمشدر . صکره استانبولك فتحندن اوّل (ژوستیان) نام قرال : مخصوصا هندستانه آدملر کوندردی بونلر ایپك بوجکنك نه یولده بسلندیکنی اوگرندیلر وتخمنی گیزلیجه اوروپایه آشیردیلر . صکره هرطرفه یایلدی . ایلك ظهورنده ایپك آغرلغنجه التون ایله آلنوب صاتیلیرایدی . بوبوجك ابتدا اوفاجق تخم کبی بریمورطه‌دن عبارت اولور .

بوتخم قولتوق آلتنده ویابشقه صیجاق برمحلده برقاچ گون طورنجه ایچندن اوفاجق برقورد چیقار . دوت یاپرا اغیله بسلنیر اوتوزقرق گونه قدر بعض آغاجلردن دوشن طرتیللر کبی وفقط بیاضجه اوله‌رق کوچك پارمق قدر بیور . بیوینجه یه‌قدر قاچ دفعه اویقویه‌یاتار . درت دفعه‌دری دکشدیرر .

صوك دفعه دکشدیرمسنده بولندیغی یرك اطرافنه آغاج داللری قورلر . بوجك بوداللرك اوزرینه چیقار . برقاچ گون طرفنده اورمجك آغی کبی آغزندن چیقان اینجه‌جك قلدن کندیسنه‌طبقی خرما شکلنده وهرطرفی قپالی بریووا اورر . ایچنده روحسز برحالده قالیر .

بوکا ایپك قوزه سی دیرلر صکره بوقوزه‌یی صیجاق صوایچنه آتارلر . حیوان ایچنده اولور . قوزه چوزیلوب ایپك اولور . قوزه‌نك تلی بعض کره (٤٠) آرشون قدر اولور .

قوزه‌لرك ایی جنسندن برمقدارده تخملق ایچون صاقلارلر . بونلر اون بش کون طوردقدن صکره بوجك قوزه‌یی دلوب برکلبك شکلنده دیشاری چیقار . یمورطلار ' یعنی تخم دوکر . کندیسی‌ده اولور .

بیوینجه — اوسکانجه
اورمجك آغی اورماکج آوی

ممالك عثمانیه‌ده باشلیجه بروسه ایله ادرنه وسلانیك ولایتارنڭ چوقچه چیقار بونلدن درلودرلو قماشلر یاپیلیرر چارشفلر ' منديللر ' شمسیه‌لر واثوابلق هر درلو ایپکلی قماشلر هب بوبوجکلك قوزه سندن چیقد یغندن انسانه‌چوق فائدلی بر حیو اندر •

ضروب امثال

دوه‌یی ایله کوریشن قاپوسنی بیوك آچملی •

دوه‌یه صور مشلرکه انیشیمی سورسین یوقسه یوقوشیمی ؟ اوده : یوك اولدقدن صکره ایکیسنی ده شیطان آلسون ! دیمش •

یالا نجینك مومی یاتسی‌یه‌قدر یانار

رنکینك کوکلی اولنجه‌یه قدر - زوکردك جانی چیقار •

دیکایندن سو یلین ' عاری کرك •

شریعتك کسد یکی بارمق آجیماز

قاره‌نك یاننه‌وارمه ' قاره بولاشیر •

قاره‌یه صابون ، دلی‌ا وکوت نیله سون

کندی کوزنڭ کی‌مرتکی کورمزده ایلك کوزنڭ کی‌چوپی کورر •

کولمه قومشوکه ' کلیر باشکه

هرسوزی سویلمه ' یرك قولاغی وار •

یالانجی کیم ؟ هرایشتدیکنی‌سویلین !

یالانجینك اوی‌یانمش ' کیمسه اینانمامش

یه‌کجه نجون یان‌یان کیدرسین : دیه صورمشار سوده قباد ایبلق واردیمش •

آیاغنی‌یورغاننه‌کوره اوزاتملیدر .

ایی آت‌یمنی آرتیرر •

یمك

یمك خصوصنده اوّل شونی بیلملیدرکه ، یشامق ' یمك ایچون اولمیوب ، یمك ' یشامق ایچوندر .

تنفس) حظ ایده جك ' خوشلانه جق قدر کوزل اولان .

هضم) سکدیرمك

صحت) صاغلق .

بونك ایچون بریمك نه‌قدر نفیس ، نه‌قدر لذتلی اولسه‌ینه آجلغی دفع ایله‌جك قدردن زیاده یه‌ملی زیرا زیاده سی معده‌یه آغرلق وهضمه كوچلك ویرر . هر حالده صحته مضردر ،

بونك ایچون انسان طویدیغنی حس ایدنجه سفره‌دن گری چكلملی . برده یه‌مكدن بر آز اوّل وبر آز صكره یا بر ایش ایله مشغول اولمق ویا گزینه‌رك وجودی حركته طوتملی كه بری هضم ایته‌كه ، دیگری ده اشتها آچمغه یاردیم ایدر . تنبللرك وایشسز ، كوچسز آدملرك اشتهالری آز اولور ، یه‌كی هضم ایده‌مزلر .

برزم باشلیجه یه‌مكلر مزات ، اته‌مك ، یاغ ، سود ، پینر ، حبوبات ، سبزوات ، میوه‌لردر . اته‌مكك خالصلغنه ، بیشكینلگنه ، سودك تازه‌لگنه خالصلغنه ، یاغك پینرك ده ساده‌لگنه تمیزلگنه ، نباتات ، سبزواتك تازه‌لگنه وحبوباتك تمیزلگنه ، بیشكینلگنه غایت دقت ایته‌ملی .

خام یمش ، اكشی ، طوزلی شیلر یه‌مكدن صاقنملی . یه‌كی پك چوق چوق صیجاق یه‌ملی . زیرا كرك دیشلره وكرك معده‌یه چوق مضرتی واردر . بالخصوص اته‌مك وخمیر ایشلرینی صیجاق ایكن یه‌مك پك ضررلیدر .

بالون

انسانلر ، علوم وفنون سایه‌سندن دڭزلرده واپورلر ، قاره‌لرده تیمور یوللر واسطه‌سیله قولایجه گزوب طولاشمق یولنی بولدقدن صكره هوالرده بولجیلك ایته‌مك ایچون ده بالون دینیلان آلتی ایجاد ایته‌مشلردر .

ایلیك دفعه بالون یاپوب ده هوالره چیقان (مونغولیفه) قرداشلردر . بونلر بزدن واوزری كاغد قاپلی بیوك ویووارلاق بر طوربه یاپوب

مشغول) ایش ایله اوغراشان .
حبوبات) بغدای ، آرپا نخود ، فصولیه ، ؟ پرنج وبوكبی زخیره‌لر .

سبزوات) یشیللكلر .
خیار قباق وساره كبی .

ایچریسنی صیجاق هوا ایله طولدیردیلر • بوطوربه‌یه برده اوطوریله‌جق محل یاپوب اورایه‌ده کندیلری بیندیلر • بالون بونلری هوایه قالدیردی اینه‌جکلری وقت اویووارلاق طوربه‌نك ایچنده‌کی هوا صوغودقجه اووجه ایله قره‌یه ایندیلر •

صکره لری بوطوربه‌یی صمان دومانی ایله طولدیرمغه باشلادیلر •

بالونك شکلی طبقی آرموده بڭزر • سیوری طرفی بر آز آچیقدر . دوقاری طرفنه برطاقم ایپلر باغلانمشدر . بوایپلر صندال دیدکلری بیوك برصاله باغلیدر که بونك ایچریسنه بینیلر • عجبا بالون هوایه نه ایچون چیقیور ؟ یووارلاق برتخته‌یی صویه ایچه طالدیرسه‌ق نه اولور ؟ صویك اوزرینه چیقار • نه ایچون چیقار ؟ چونکه تخته صودن خفیفدر • بونك کبی بالونك ایچنده بولنان صیجاق هوا ویاصمان دومانی ده هوادن خفیف اولدیغندن دائماهوایه چیقار •

اوصندالی نصل برلکده چیقاریبورلر ؟ برپارچه قورشون صویه آتیلسه طوغری دیبه گیدر چونکه صودن آغردر • لکن بر تخته پارچه‌سنه یاپشد یریلوب آتیلیرسه تخته ایله برابر صویك یوزینه چیقار • بونك کبی اوصندال ده هوادن خفیف اولان بالونه باغلی اولدیغندن آنك ایله برابر هوایه چیقار •

بالون هوایه چیقیور امانصل اینیور ؟

بالونك ایچنده بولنان هوا اوّلجه صیجاق اولدیغی ایچون خفیف ایدی • صکره لری کیتدکجه صوغور. صوغودقجه آغرلشیر یواش یواش اینمگه باشلار.

صکره لری بوبالونلر پك مکمل یاپلمش وبالونك ایچنه مولدالماء دینیلن هواکبی برماده قونیلوب آنکله یوقاری‌یه چیقلمشدر •

بو درلو بالونلرده ، بالوننك يوقاريسنه بر قپاق آچيلوب بر ايپ واسطه سيله آچيلير • بو جهتله بالونه هوا كيرر • بالونده آغرلشوب يواش يواش آشاغی يه اينر •

بالون ابتدالری ايستنبلن جهنه كيده ميوب روزگارنره يه سوررسه اوطرفه كيدر ايدی •

صكره لری كميلرده اولديغی كبی بالونه ده بر دومن ياپديلر • بونگله ايستدكاری طرفه بالونی چويره بيليورلر •

اوّللری بالونلر پك تهلكه لی ايدی • حتی چوقلری بردن بره دوشه رك پارچه پارچه اولورلردی • بو تهلكه نك وقوعی نادر در •

ايشته تحصيل علم وهنر سايه سنده انسانلر قوشلر كبی هوالره اوچمق يولنی بولمشلردر كه برچوق خصوصلرده ايشمزه يرامقده در •

تعليملر :

بالون نه در ؟ ايلك بالونی كيم ياپمشدر ؟ بالونی نصل ياپارلر ؟ بالون نه يه بكزر ؟ عجبا بالون نه ايچون هوايه چيقيور؟ بالون هوادن نصل اينور؟ نه ايچون اينيور ؟ بالونلر بشقه درلو ياپلامزمی؟ بالونلر ايستنيلان طرفه كيده بيليرمی ؟ بالونلرده تهلكه وارميدر ؟

انسانك وجودنده گی

- اعضا -

انسان عقلی ايرديكجه هرشيئی اوكرنمگه بورجلی اولديغی كبی وجودينك اعضاسی حقنده ده معلومات ايدنمك لازمدر .

انسانك وجودنده گی اعضا اوقدر اينجه اوقدر مكملدركه انسان شاشار . جناب حق ، انسانی پك زياده صنعتلی يارانمشدر •

انسانك باشی ، بدننك يوقاری طرفيدر • باشنك اوزرنده صاچلری واردر . صاچك آلتنده قفاطاسی دينيلن كميك واردر • بو طاسك ايچنده

بين

بین واردر • عقل ؛ انسانك بیننده‌در • هرشیئـی آكلامه مزبونـك واسطه‌سیله‌در •

قفانك او كل طرفنك وصاچلرك بیتدیكی محلده آلن و آلنك آلتنده ایكی قاش واردر • قاشارك آلتنده ایكی اویوق اولوب بونلره كوزچقوری دینیر • بوچقورلرك ایچنده كوزلر واردر • كوز اولمسه‌بز برشی كوره مز ایدك . كوزلری توزدن ودها سائر شیلردن محافظه ایتمك ا؛چون كوز قپاقلری وكبر پیكار واردر •

ایكی كوزك اورته‌سندن باشلایه‌رق آغزه قدر بر بورن واردر . اكر بورنمز اولمسه قوقوطـویه مازوایی نفس آله مازدق بورنمـرك دلیكلری ایكیدر . بورنمزك ایكی طرفنك یاكاقلر یا كاقلرك ایكی طرفنده ده‌برر قولاق واردر • اگر قولاقلرمز اولمسه ایدی سویلنن شیلری ایشیدمزدك • بورنك آلت طرفنده دوداقلر وایكی دوداغك آره سنك آغز واردر • آغزك اوك طرفنده دیشلر واردركه بیوك آدملرده ۳۲ وچوجقلرده ۲۸ دانه اولور • دیشاریمكی ازرلر • آغزده‌برده‌دیل واردر كه آنكله سوزسویله نیر . لقمه‌اویروب چوریلیر ایصلادیلیرو آنك واسطه‌سیله‌یوتیلور • دیل وطماق واسطه سیله‌طات آلینیر • آغزدن صكره چله كلیر انسانك آلت چكه‌سی اوینار • چكه‌دن صكره كردن وبویون كلیر كه ایچ طرفی غرتلاقدن طوغریجه‌معده‌یه اینار · معده غایده دینیلن طولوم شكلنده‌در • آلنان نفس انسانك كوكسنك ایكی طرفنك بولنان جكرلره كیدر بونلرك برینه آق جكر ، دیگرینه قاره‌جكر دینیر . آق جكر ایله قاره‌جكر آراسنك قلب واردر • قلب انسانك وجودنك بولنان قانلرك طوپلاندیغی و اوراده هرطرفه داغلدیغی یردر • قلبدن باشلایه‌رق برچوق طمارلر آنسانك هرطرفنه یاییلیر • بوطمارلـرك كیمیسی تمیز قـان ، كیمیسی سیاه یعنی پیس قان آلیر •

محافظه) صاقلانمق (توز) توزان (قد[illegible] [illegible]كه ، آلتنده) آستنده (بین) می

انسانك كوكسنده ایکی ممه واردر . كوكسده بولنان كيمكار اون ایکی جفت اولوب بونلاره قبورغه کمیکی دینیر كوكسمزه اوردیغمز وقت سس ویرن کمیك كوكس کمیکیدر انسانك اوموز باشلرنده بر رقول واردر . قول کمیکلری اوچ دانه در . اللر بونلره بتیشکدر .

هر الده بش پارمق واردر انسان اللری واسیطه سیله ایستدیکنی طوتار . ایستدیکی یره آصیلیر آنکه برشیئك نصل اولدیغنی آکلار . پارمقلرك اوجلرنده پك زیاده حس واردر .

انسانك قارننده باغرصاقلر واردر . معده ده اریمین ویاریبوب ده پوسه حالنده قالان یمکلر ؛ باغرصاقلره کیدر باغرصاقلر ایکی درلودر . بری قالین ، دیگری اینجه باغرصاقدر . قالین باغر صاقلر اورمه کبی بوغوم بوغوم باغلیدر . باغرصاقلردن اینن یمك ، طیشاری یه چیقار .

آنلردن صکره قالچه کمیکلرن وایکی باجاق کلیر وایکی باجاق کمیگنك برلشدیگی یره دیز دینیر اوراسی غایت اگیلیر . بو کیلور بر محل اولدیغندن انسان آنك اوزرنده اوطورر .

انسان آیاقلری واسطه سیله یورر . قوشار انسانك وجودی طیشاریدن دری ایله قابلیدر . وجودك بعض یرلرندن قیللر چیقار . پارمقلرك اوجنده طیر ناقلر واردر . آنلرده طیرمانمغه اینجه شیلری طوتمغه یارار .

جناب حق برانسانده بوقدر شیلر یاراتمشدر برده سینیرلر واردر که آنلر واسطه سیله انسان هر شیئی طویار . بونلر وجودك هر طرفنه اینجه اینجه یایلمشدر .

تعلیملر :

باشده کی اعضالر نه در ؟ آغزك ایچنده نه وار ؟ یمك نره یه کیدر ؟
قول ، قاچ پارچه در ؟ باجاق قاچ پارچه در ؟ قارنك ایچنده نه لر واردر ؟

(حس) برشیئی سیزو . (آق جکر) اویکه (قاره جکر) باور (قلب) یورك .

لطائف

لطائف

بریسی آغلایەقن بواندان برچوجغه نه آغلایورسن ؟ دیدکن اننه‌مك ویردیکی برغروشی غائب ایتدم ده آنك ایچون آغلایورم دیور. اوذات ده آکابرغروش ویروب آل ده آرتق آغلامه دیمانجه چوجق پاره‌نی آلوب اوّلکندن دها زیاده آغلامغه باشلار • شمدی نیچون آغلایورسن ؟ دیه صورلقدا اگر آننه‌مك ویردیکنی‌ده غائب ایتمش اولمسه ایدم شمدی ایکی غروشم اوله‌جقدی • آنك ایچون آغلایورم دیر .

برافندی خدمتکارینه صباحلین ایـرکن قالقوبده ایکی قـارغه‌یی برلکده کوررسه ، درحال کندیسنه خبرویرمسنی تنبیه ایدر •

گویاایکی قارغه‌یی برلکده کورمك خیرلی ایمش !

خدمتکار برکون ایکی قارغه‌یی بریرده کورنجه قوشار ، خبرویرر . افندیسی کورمك ایچون دیشاری‌یه چیقنجه‌یه قدر قارغه‌لرك بری اوچمش اولدیغندن یالکز برینی کوره بیلیر . بونك اوزرینه حدت ایده‌رك زواللی‌یی دوکر • اوکون‌ده برطرفدن افندیسنه برهدیه کلمش • خـدمتکار همان قوشوب افندیسنه افندم! قارغه‌لرك یالکز برینی کوردیك ایچون برهدیه آلدك • اگر ایکیسنی‌ده کـورمش اولیدکسن‌ده بنم کبی طیاق ییه جکـدك دیمش •

شاهلردن بری مصاحبلرندن بریله خرما ییرایکن شاه یدیکی خرمالرك چکردکلرینی گیزلیجه مصاحبك اوکنه قور . ییوب بیتر دکلـدن صکره : اماّاوبور ایمشسین ، نه قدرخرما یمشسین ، هله‌شو اوکـکدا کی چکردکلره باق دینجه مصاحب شاهم! سزبندن دهااوبور ایمشسکزکه خرمالری چکردکلری ایله برابر یمشسکز باقکز اوککزده هیچ برچکردك یوق : دیه‌شاهك لطیفه‌سنه مقابله ایتمشدر •

(افندی) خواجه‌ی (صباحلین) ایرته‌بان . (دوکمك) قیناموق •

طباعت ـ باصمه جیلق

اسکی زمانلرده عقللی آدملرکندی فکرلرینی یاپراق ویادری اوزرینه یازارلر ایدی . نه کاغدوار ایدی ، نه باصمه ' بووجه ایله چوق زحمت چیکیلیر ' چوق ده وقت ضایع اولوردی . بونك ایچون اورته ده چوق کتاب بولنمازدی • بولنانلرده چوق بهالی اولدیغندن یالکزز نکینلر صاتون آله بیلیرلر ایدی •

میلادك ١٤٣٧ سنه سنك یعنی بوندن بش یوز سنه اوّل فن طباعت ایجاد ایدلدی • ایجاد ایدن (غوتمبرغ) نامنك آلمانیالی برعالم اولوب (مایانس) شهرنك ایجاد ایلدی . بورادن یواش یواش دنیانك هرطرفنه یایلدی ممالك عثمانیه ده ایلك مطبعه ١١٣٥ تاریخنك جنتمکان سلطان احمد ثالث حضرتلرینك کونلرنك آچلمشدر . آچانلرده صدر اعظم سعید پاشا ایله ماجارلی ابراهیم افندی مرحوملر اولمشدر .

کتاب باصمق ایچون باشایچه دوکمه یازیلر ایله برماکنه لازمدر . یازیلر قورشوندن یاپلمشدر هربری اویله برشکلك دوکلمشدر که یان یانه قونوب کاغد اوزرینه باصیلنجه اوقوناقلی صورتك یازیلر کاغدك اوزرینه چیقار . یازیلرك هربرندن بررمقدار بونلر ایچون یاپلمش اولان قاصه لرك بولمه لرینه قونور ,

مرتب یعنی یازیلری ترتیب ایدن آدم اور الردن لازم اولان یازیلری برربرر آلوب دیزر • بونلر یان یانه کتیره رك تکمیل صحیفه تشکیل ایدر • بو صحیفه لر ماکنه اوزرینه قونوب یومشاق برسیلندر واسطه سیله مرکب سوریلور • صکره بونك اوزرینه طبقه طبقه کاغد قونوب ماکنه یه ویریلیر

(چکردك) یمش توشی . (طباعت) کتاب باصو (ما کنه) ماشینه

ما کنه

ماکنه ایشلدکجه یازیایر • باصیلوب کاغدك اوستنه چیقار • بووجه ایله کونده بیکلرجه صحیفه باصیلیر بونلر بر یره کله رك کتاب یاپیلیر • صکره بشقه کتابه قونلمق اوزره اویازیلرك هر بری کندی یرلرینه داغیلیر .

عادی ماکنه لر وارکه ال ایله قوللانیلیر • اویله ماکنه لرده وارکه وابورکبی بوغو ایله ایشلر بودرلو ماکنه لرده باصلمقده هم قولایلق هم چابوقلق اولدیغندن شمدی کتابلرك وغزته لرك چوغی بونلر ایله باصلمقده در ایشته بوسایه ده درکه وقتیله بش اون لیرا یه آنجق آلنه بیلن بر کتابی شمدی بش اون غروشه آله بیلمکده یز •

﴾ تمام ﴿

اعـــلان :

١)   (مختصر تاريخ اسلام)   بهاسى :   (٢٥) تيين

٢)   (قرائت تركيه) لسان تركى ادبى اوزره : (١٥) » »

٣)   (كچك تجويد) . . . . : (٥) » »

ناشرلرينڭ آدرسى :

Ст. Мордва, (Вятской губ.) дер. Ижбайки Мулла Хаяледдинъ Хасанкаевъ.

Ст. Мордва, (Вятской губ.) дер. Кадрали. Хаджи Ахмедъ-Шакиръ Заитовъ.

НМРТ